

ROK W KRZYŻOWEJ 2016

Sprawozdanie z drugiej edycji Krzyżowa-Music. Muzyka z Krzyżowej dla Europy

22

17 Fundraising, czyli jak budujemy nasze relacje w obszarze partnerstw, grantów i darowizn

MDSM Fundacji „Krzyżowa” – spojrzenie na rok 2016

8

31 To już 10 lat!

Redaktor prowadząca:

Katarzyna Śmiechowicz

Zespół Redakcyjny:

Daniel Bodył
Rafał Borkowski
Dominik Całka
Ilona Fałat
Bartłomiej Gasiulewicz

Agnieszka Horbaczuk
Anita Kończewska
Katarzyna Maziej-Choińska
dr Robert Żurek

Autorzy zdjęć:

Laura Brüggemann
Franziska Fischer
Piotr Strojnowski-Sasbach
Tomasz Tołoczek
Nauczyciele i uczestnicy projektów
Wolontariusze
Archiwum Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego

Projekt graficzny:

Alicja Szydło, INTERIOR Multimedia i wydawnictwa
www.interior.net.pl, www.tourist.net.pl

Spis treści

Słowo wstępne: Bezpieczeństwo i rozwój	3
Rok w Radzie Fundacji – refleksja nad misją Fundacji i definiowanie kierunków działań	4
Wizja, Misja i Wartości	6
Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży Fundacji „Krzyżowa” – spojrzenie na rok 2016	8
W 2016 roku MDSM Krzyżowa otrzymał nagrodę im. Eriki Pitzer	10
Miejsce Pamięci Fundacji „Krzyżowa” – spojrzenie na rok 2016	12
Akademia Europejska Fundacji „Krzyżowa” – nowy program, nowe wyzwania	14
Akademia Europejska Fundacji „Krzyżowa” – spojrzenie na rok 2016	15
Fundraising, czyli jak budujemy nasze relacje w obszarze partnerstw, grantów i darowizn	17
Sprawozdanie Fundacji im. Freyi von Moltke dla Nowej Krzyżowej	20
Sprawozdanie z drugiej edycji Krzyżowa-Music. Muzyka z Krzyżowej dla Europy	22
Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży świętuje 25. urodziny. Spojrzenie wstecz i w przyszłość	24
Spojrzenie na rok 2016 z perspektywy europościa	26
Spojrzenie na rok 2016 z perspektywy specjalisty ds. stosunków polsko-niemieckich	28
To już 10 lat!	31
Partnerzy i Sponsorzy	33
Kontakt	34
Gremia	34

Słowo wstępne: Bezpieczeństwo i rozwój

Rafał Borkowski | Prezes Zarządu

Szanowni Państwo,
Drodzy Przyjaciele!

Za chwilę wczytacie się w kolejną publikację z serii „Rok w Krzyżowej”. Znajdziecie w niej Państwo kilka tekstów podsumowujących naszą działalność w 2016 roku. Roku pełnym ważnych wydarzeń dla Świata i Europy. Roku 25. jubileuszu „Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy” między Polską i Niemcami. Roku, w którym hasło przewodnie „Europa w budowie”, jakie Fundacja „Krzyżowa” oraz jej najważniejsi partnerzy postanowili nadać swoim projektom, okazało się nadzwyczaj aktualne.

Był to dla nas wszystkich kolejny rok intensywnej pracy. Gremia Fundacji pracowały nad uaktualnieniem Misji Fundacji i optymalizacją struktury organizacyjnej. Pracownicy działów programowych wraz z partnerami przekładali tę misję na konkretne działania i projekty. Wszyscy zaś staraliśmy się zapewnić naszym gościom jak najlepsze warunki do pracy i wypoczynku w Krzyżowej. W jakim stopniu nam się to udało? Ocenicie Państwo sami po lekturze tegorocznego sprawozdania. Z mojej strony pragnę podziękować wszystkim autorom tekstów, organizacjom partnerskim, uczestnikom projektów i wspierającym nas dobroczyńcom za owocną współ-

pracę, zaangażowanie i udzielane nam wsparcie.

Zanim oddam głos autorom sprawozdania, chciałbym jeszcze zaproponować Państwu spojrzenie „od kuchni” na Fundację, jako organizację pozarządową i jej organizacyjną codzienność.

Zarządzanie organizacją wymaga ciągłego podejmowania decyzji i działań, nie tylko przez Zarząd i zespół kierowniczy, ale przez wszystkich jej pracowników i partnerów. Chcemy, aby podejmowane decyzje i działania zbliżały nas do osiągnięcia wspólnego, zrozumiałego dla wszystkich celu.

Aby ten wspólny cel zdefiniować i osiągnąć od ponad dwóch lat wdramy w Fundacji zrównoważoną kartę wyników (balanced scorecard). Z pewnością dla wielu z Państwa kryjące się pod tą nazwą narzędzie zarządzania strategicznego nie jest obce. Powszechnie stosowane w przedsiębiorstwach nadaje się również bardzo dobrze do zarządzania strategicznego organizacją nie nastawioną na zysk. Nie ma tu miejsca na wykład o samej metodzie i różnicach między przedsiębiorstwem a organizacją pozarządową.

Oczywiste jest, że celem nadrzędnym dla całej Fundacji jest realizacja jej Misji i Wizji przy zachowaniu

kluczowych dla Fundacji Wartości. Te wszystkie są jednak niemierzalne i nie dają się opisać liczbowo, ani przedstawić na wykresach. Postanowiliśmy więc, że naszym strategicznym celem będzie zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania Fundacji, które umożliwi jej dalszy rozwój i realizację Misji. Bezpieczeństwo można już dokładniej opisać w poszczególnych kategoriach zrównoważonej karty wyników.

Obszary w jakich zdefiniowaliśmy mierzalne wskaźniki naszej karty to:

- **obszar gościa** – mierzymy w nim ankietami poziom satysfakcji z naszych usług oraz oferowanych programów, zbieramy uwagi od wszystkich gości;
- **obszar organów zarządzających** – badamy poziom satysfakcji gremiów ze współpracy z pracownikami, mierzymy i prezentujemy wyniki finansowe, liczymy wspólne inicjatywy gremiów i pracowników, zbieramy i analizujemy przekazywane nam uwagi;
- **obszar pracownika** – badamy ankietami poziom satysfakcji pracowników ze współpracy z przełożonymi, liczymy nieterminowo wykonane zadania, wdramy programy poprawiające współpracę;
- **obszar procesów** – organizujemy szkolenia wewnętrzne, wprowadzamy usprawnienia, omawiamy oraz wdramy progra-

► my rozwojowe, oczywiście licząc i wszystkie te działania i mierząc ich efekty;

● **obszar partnera wspierającego** – zliczamy dotacje pozyskane na projekty i inwestycje, tworzymy listę nowych i stałych partnerów wspierających i grantodawców.

Wszystkie te działania służą zbieraniu danych, wyciąganiu wniosków i wprowadzaniu zmian, mających podnieść atrakcyjność naszej oferty dla gości, dla partnerów, ale również dla pracowników i naszych gremiów społecznych.

Całym procesem kieruje trzyosobowy zespół, wspierany przez kilkunastoosobową grupę kierowników i pracowników wszystkich działów. Wyniki pomiarów są regularnie wywieszane na tablicy ogłoszeń, a na comiesięcznych spotkaniach omawiamy zbierane uwagi, wyniki i podejmowane działania. Zarząd uczestniczy w tym procesie na równych prawach z innymi pracownikami.

To naprawdę działa i daje nam wszystkim sporą dawkę satysfakcji oraz przekonania, że razem budujemy przyszłość organizacji.

Na koniec kubeł zimnej wody. Po dwóch latach pracy ciągle jesteśmy na początku drogi. Ten proces chyba nigdy się nie kończy i na pewno wymaga regularnego odświeżania.

Mam nadzieję, że w najbliższej przyszłości spotkamy się z Państwem na naszej drodze w Krzyżowej. W imieniu wszystkich pracowników zapewniam, że będzie nam niezmiernie miło Państwa ugościć, a jeśli docenicie nasze starania i dacie temu wyraz w ankiecie ewaluacyjnej, lub zechcecie przekazać nam krytyczne uwagi, wyciągniemy z nich wnioski.

A teraz zapraszam do Krzyżowej i do lektury niniejszego sprawozdania.

Rok w Radzie Fundacji

– refleksja nad misją Fundacji i definiowanie kierunków działań

Eva Feldmann-Wojtachnia
Maria Czaplńska

Przewodnicząca Rady Fundacji „Krzyżowa”
Wiceprzewodnicząca Rady Fundacji „Krzyżowa”

Miniony rok – jubileuszowy ze względu na 25-lecie Traktatu polsko-niemieckiego, obfitował w wydarzenia, które można uznać za bardzo wartościowe i ważne dla Fundacji. Był to też bardzo udany czas dla Rady Fundacji, która podjęła się trudnego zadania, jakim było przeanalizowanie Misji i struktury Fundacji „Krzyżowa” oraz zdefiniowanie kierunków działań, które powinny być odzwierciedleniem przeformułowanych celów.

Misja Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego

W minionym roku Fundacja obchodziła 25-lecie powstania. Nie ulega wątpliwości, że jest już poważną i liczącą się w świecie polskich i niemieckich NGO’ów organizacją. Co ważne – dynamicznemu rozwojowi organizacyjnemu towarzyszył intensywny rozwój działań merytorycznych. Naturalną konsekwencją długoletniego funkcjonowania organizacji są zmiany personalne w zespole, który ją tworzy. Dziś niewielu pracowników pamięta początki powstawania Fundacji, myśli i intencje, które towarzyszyły jej „Matkom i Ojcom Założycielom”. Każda organizacja, z tak dużym stażem i rozbudowanymi gremiami, powinna co jakiś czas przedyskutować swoją misję, wizję i metody działania, a także przyjrzeć się czy obecna struktura organizacyjna, powstała wiele lat temu, odpowiada aktualnym i przyszłym wyzwaniom. Dla-

tego Rada Fundacji, oprócz bieżących spraw, podjęła się przeglądu i odświeżenia założeń programowych. Była to kontynuacja działań i zobowiązań, jakie Rada wzięła na siebie na początku kadencji.

„Proces odnowy” był pomyślany jako proces partycypatywny, w którym uczestniczyć miały wszystkie gremia i możliwie wielu pracowników na wszystkich szczeblach Fundacji. W tym możliwie szerokim zespole należało przedyskutować kwestie zasadnicze związane z misją Fundacji: jakie wartości są obecnie najważniejsze, jakie powinny być fundamenty Fundacji i – w konsekwencji tych wyborów – jak ma wyglądać realizacja misji Fundacji na co dzień.

Praca nad nową misją była intensywnym, również polsko-niemieckim, procesem dyskusji, w trakcie którego toczono spory zarówno o subtelności językowe, jak i o merytoryczne priorytety. Na koniec stało się jasne jak nieoceniony i różnorodny wkład w proces wnieśli członkowie Rady Fundacji i jak dużą korzyścią dla Fundacji są ich różne, interdyscyplinarne, osobiste i zawodowe doświadczenia. Konsultacje i dyskusje pochłonęły sporo czasu, ale dzięki temu, odświeżone dokumenty definiujące Misję Fundacji są dziełem wspólnym, z którym wszyscy mogą się w pełni identyfikować.

Na początku wypracowano nową Misję i Wizję, z którą możecie się Państwo zapoznać poniżej. Obec-

nie trwają prace nad zmianą struktury poszczególnych gremiów tak, aby były jak najsprawniejsze w działaniach, ale i dawały perspektywę rozwoju.

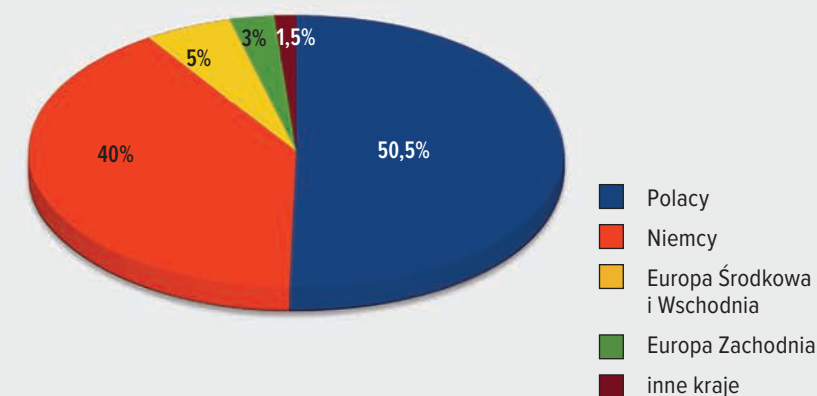
W tym miejscu pragniemy podziękować wszystkim zaangażowanym w ten proces, a w szczególności niestrudzonemu zespołowi redakcyjnemu: Klausowi Prestele i Marcinowi Miodkowi z Rady Fundacji oraz Waldemarowi Czachurowi z Komisji ds. Miejsca Pamięci i Akademii Europejskiej za wspieranie pracą i zaangażowanie!

Rada Honorowa, nowy członek Zarządu

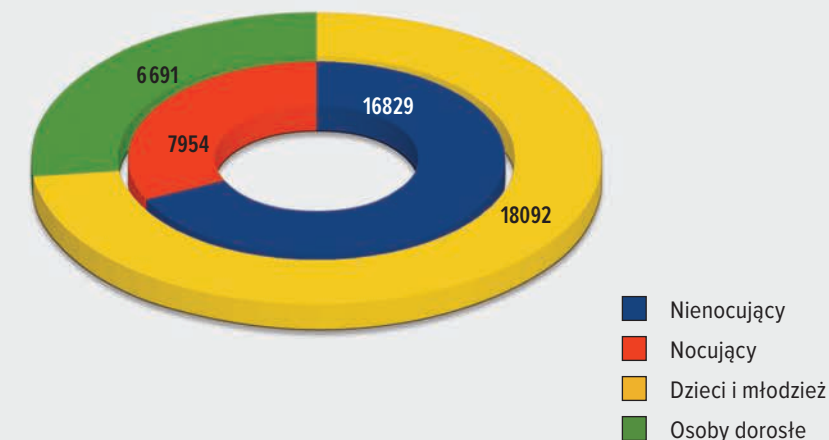
Rada Fundacji w minionym roku zajmowała się także powołaniem nowej Rady Honorowej. Z zadowoleniem przyjęła również wzmocnienie Zarządu Fundacji przez doktora Roberta Żurka, który odpowiada za rozwój merytoryczny Fundacji. Ma on za zadanie wypracowanie wspólnego profilu wszystkich działów Fundacji i skoordynowanie ich prac, co powinno dać efekt synergii.

Dziękując Radzie Fundacji za bardzo ważną i intensywną pracę w poprzednim roku, wyrażamy nadzieję, że w roku 2017 uda się włączyć możliwie wielu członków Rady w działalność statutową Fundacji „Krzyżowa” i czerpać inspirację z ich polsko-niemieckiego zaangażowania w naszych, pod wieloma względami trudnych, czasach w Europie.

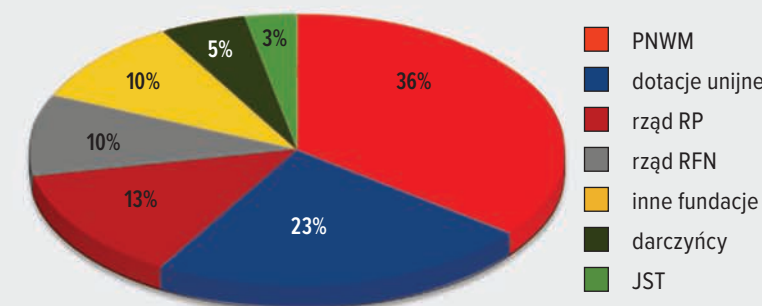
Struktura geograficzna gości nocujących (łącznie 7954 os.)

Goście (łącznie 24 783 os.)

Suma dotacji na działalność programową (łącznie 3 555 950,29 PLN)

Wizja, Misja i Wartości

Fundacja „Krzyżowa” jako uznane w Europie centrum kształcenia w obszarze edukacji międzynarodowej dla młodzieży i dorosłych angażuje się na rzecz porozumienia europejskiego.

Preambuła

Fundacja „Krzyżowa” powstała w procesie polsko-niemieckiego pojednania, aby wspierać europejskie porozumienie. W czasie II wojny światowej w Krzyżowej, dolnośląskiej posiadłości rodziny von Moltke, spotykała się antyhitlerowska grupa opozycyjna, nazwana później Kręgiem w Krzyżowej. Rzykując swoje życie, członkowie Kręgu pracowali nad planami odnowienia demokratycznych i opartych na chrześcijańskich wartościach moralnych Niemiec i Europy. Do doświadczeń tych nawiązywała później część opozycji demokratycznej w Polsce i w NRD, a jej opór przeciwko komunistycznej dyktaturze wyrażał się, między innymi, w wolnym dialogu polsko-niemieckim. Prekursorzy Krzyżowej – grupa Polaków, Niemców z NRD i RFN, Amerykanów i Holendrów – odwoływali się do tego dziedzictwa i chcieli w Krzyżowej stworzyć miejsce spotkań. Również dlatego 12 listopada 1989 roku, kilka dni po upadku muru berlińskiego, mogła się tu odbyć polsko-niemiecka Msza Pojednania z udziałem premiera Tadeusza Mazowieckiego i kanclerza Helmuta Kohla. Dziedzictwo pojednania i sprzeciwu wobec totalitaryzmów stało się w Krzyżowej w podwójnym znaczeniu symbolem europejskiego porozumienia.

Misja

Krzyżowa jest miejscem, które żyje różnorodnością ludzi spotykających się tutaj i ich gotowością do dialogu. Korzystając ze spuścizny

duchowej Kręgu z Krzyżowej, opozycji demokratycznej w Europie Środkowej oraz tradycji polsko-niemieckiego pojednania, Fundacja „Krzyżowa” działa na rzecz pokojowego współżycia narodów, grup społecznych i pojedynczych osób. Za szczególnie ważną uważamy pracę z młodzieżą. Działanie to ma na celu kształcenie ducha odpowiedzialności i otwartości na innych. W ten sposób Fundacja wspiera zarówno porozumienie między ludźmi, jak i rozwój europejskiego społeczeństwa obywatelskiego.

Wartości

Fundacja „Krzyżowa” jest wierna następującym wartościom:

- Fundacja jest zarejestrowaną w Polsce niezależną organizacją pozarządową, działającą na rzecz dobra publicznego.
- Fundacja działa na rzecz Europy, w której przestrzegane są prawa człowieka i zasady demokracji.
- Fundacja tworzy przestrzeń do dialogu, porozumienia i pojednania, w której wzajemne poszanowanie i szacunek mają wielkie znaczenie.
- Działanie Fundacji ma charakter inkluzywny, międzykulturowy, międzyreligijny, jak i zrównoważony ekologicznie.
- Fundacja jest aktywną częścią europejskiego społeczeństwa obywatelskiego. Wspiera umiejętność krytycznej oceny, kompetencje

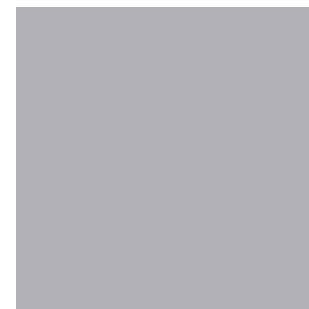
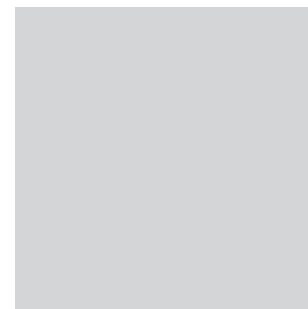
w działaniu i motywację do zaangażowania społecznego.

- Fundacja szanuje i wspiera zaangażowanie swoich pracowników oraz osób społecznie działających na jej rzecz.

Wizja

Fundacja „Krzyżowa” jako uznane w Europie centrum kształcenia w obszarze edukacji międzynarodowej dla młodzieży i dorosłych angażuje się na rzecz porozumienia europejskiego. Pielękuje ona i uaktualnia do współczesnych wyzwań historyczną spuściznę pojednania i sprzeciwu wobec totalitaryzmów. Tworzy przestrzeń do dialogu na temat różnych historycznych doświadczeń i kultur pamięci oraz aktualnych kwestii społeczno-politycznych naszego kontynentu, rozwijając jednocześnie nowe metody pracy dydaktycznej, w tym artystycznej. Integrację europejską postrzegamy jako ciągły proces i odpowiedzialnie go współtworzymy, uwzględniając wspólne wartości i historię. Europa jest dla nas czymś więcej niż Unia Europejska i dlatego aktywnie wspieramy dialog ze wschodnimi sąsiadami UE. Stanowi to istotny wkład do jeszcze lepszego porozumienia między mieszkańcami naszego kontynentu.

Działania Fundacji cechują zaangażowanie, innowacyjność i kreatywność. Zapraszamy Europejczyków do współpracy w Krzyżowej i dla Krzyżowej.

Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży Fundacji „Krzyżowa”

– spojrzenie na rok 2016

Marta Kurek | Dyrektor MDSM Krzyżowa w 2016 roku

„Europa w budowie” to hasło przewodnie tegorocznych projektów organizowanych przez Fundację „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego oraz nasze partnerskie stowarzyszenie Kreisau-Initiative e.V. Tematy czy wartości, które wydawały nam się jeszcze kilka lat temu oczywiste w Europie, okazują się ostatnio kwestiami bardzo kontrowersyjnymi. Zobaczmy w tej różnorodności szansę. Gdybyśmy wszyscy zawsze pozostawali zgodni, może zaistnieć ryzyko ztracenia umiejętności kultury dyskusji, ważenia argumentów, dążenia do konsensusu! Demokracja żyje pluralizmem opinii, różnorodnością i kulturą rozmowy, a my mamy teraz wspólnie okazję do kształtowania Europy takiej, jaką chcielibyśmy ją widzieć w przyszłości. Hasło to jest w szczególności istotne dla Pracy Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży, którego specjaliści do spraw projektów edukacyjnych codziennie konfrontowani są z różnymi opiniami młodych ludzi z Polski, Niemiec, Ukrainy, ale i reszty Europy, często wynoszonymi z domu rodzinnego, kręgu znajomych, szkoły czy telewizji. Celem naszej pracy jest skłonienie uczestników projektów do głębszej refleksji – „Czy fak-

tycznie podpisuję się pod daną opinią?”, „Czy przedstawiane są fakty czy interpretacja?”, „Czy jest to jedyna perspektywa na dany temat?”, „Czy może inne argumenty na dany temat również nie są nieprawdziwe?”, „Skąd mogę jeszcze czerpać informacje, aby dowiedzieć się na dany temat więcej, aby tym samym wyrobić sobie własną opinię i nie bać się jej reprezentować?”. Nam wszystkim potrzebna jest w dzisiejszych cza-

sach refleksja na aktualne tematy dotyczące Europy i jej przyszłości, która powinna dla każdego z nas być nieobojętna! Dlatego stawiamy podczas spotkań młodzieży te i inne pytania.

Przykładem projektu realizującego te założenia był dwutygodniowy lipcowy workcamp skierowany do młodzieży z mniejszymi szansami, z problemami ekonomicznymi, edukacyjnymi, społecznymi lub tłem migracyjnym pochodzącej z Dolnego Śląska, okolic Kolonii i południowych Włoch. Podczas trwania projektu uczestnicy nie tylko zajmowali się praktycznymi pracami renowacyjnymi i oczyszczającymi na terenie historycznego, choć wciąż aktywnego, żydowskiego cmentarza w sąsiednim miasteczku Dzierżoniów, ale również mieli okazję poznawać elementy kultury żydowskiej, jak i dziedzictwa i wielokulturowej historii regionu. Podczas warsztatów dyskusje nie ograniczały się tylko i wyłącznie do kwestii dotyczących przeszłości, ale i teraźniejszości, ponieważ temat różnorodności w dzisiejszych społeczeństwach jest ściśle związany z kwestiami otwartości czy antydyskryminacji, o czym wielu uczestników było w stanie opowiedzieć z własnych doświadczeń.

W ramach modelowego projektu współpracy placówek kształceniowych ze szkołami Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży pt. „Razem osiągniemy więcej” stworzyliśmy, wspólnie z niemieckim partnerem Akademią Młodzieży w Walberbergu (Jugendakademie Walberberg), dwuczęściowy projekt „Przekraczamy granicę”, skierowany do młodzieży z niepełnosprawnościami z partnerskich ośrodków wychowawczych i szkół specjalnych. W programie dopasowanym do potrzeb i zainteresowań młodzieży biorącej w nim udział, wspólnie odkrywają oni swoje umiejętności i uzdolnienia czy to natury kreatywnej, czy organizacyjnej i uczą się je celebrować. W końcu w każdym z nas kryją się szczególne talenty, a to czego może czasami brakuje, to wiara we własne możliwości!

Jako Fundacja nie możemy również stać obojętnie w stosunku do coraz bardziej dominującej różnej dziedziny naszego życia digitalizacji społeczeństwa. W listopadzie 2014 roku, z okazji 25-lecia Mszy Pojednania otworzyliśmy plenerową wystawę „Odwaga i pojednanie” na temat stosunków polsko-niemieckich po drugiej wojnie światowej. W tym roku natomiast rozpoczęliśmy proces tworzenia interaktywnego przewodnika do tej wystawy, który docelowo ma być dostępny zarówno poprzez smartfony podczas wizyty w Krzyżowej, jak i w internecie. Innowacyjny charakter tego przewodnika wyróżnia się przede wszystkim faktem, iż tworzony jest przez uczestników naszych projektów – studentów, multiplikatorów, ale docelowo również licealistów, którzy pod okiem doświadczonych pedagogów i historyków

opracowują poszczególne stacje, uwzględniając założenia digitalizacji wystaw i pedagogiki muzealnej. Zakładamy, że w połowie przyszłego roku będą Państwo mogli zobaczyć pierwsze rezultaty online, a projekt będzie dalej rozwijany.

W ramach profilu pracy MDSM – „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju” w grudniu 2016 roku w Krzyżowej miała miejsce polsko-niemiecko-grecka konferencja dla multiplikatorów edukacji pozaszkolnej oraz aktorów inicjatyw społecznych na temat transformacji społeczno-ekologicznej w Europie. Czy ekonomiczny model bazujący na założeniu ciągłe-

go wzrostu jest wciąż aktualny w obliczu globalnych kryzysów i konfliktów politycznych, finansowych i demograficznych? Czy nie powinniśmy zrewidować naszych założeń dotyczących społeczeństwa w kierunku społeczeństw solidarnych? Dyskusje na te i inne pytania trwały nierzadko do późnych godzin nocnych, ponieważ konstelacja uczestników i samych ich pochodzenie z Niemiec, Polski i Grecji zapewniało bardzo różną perspektywę na założone tematy.

Przy tak licznych projektach wymiany pozaszkolnej i szkolnej oraz projektów dla multiplikatorów, jak te organizowane w Międzynarodowym Domu Spotkań Młodzieży w Krzyżowej, bardzo trudno zdecydować się na kilka projektów szczególnych, wyjątkowych, które powinny znaleźć swoje miejsce w niniejszym artykule. W końcu w roku 2016 zrealizowaliśmy około stu projektów wielodniowych lub jednodniowych warsztatów! Dlatego powyższa lista jest wybiórcza, a głównym kryterium wyboru był ich innowacyjny charakter, ponieważ opisane projekty były realizowane w Krzyżowej po raz pierwszy. Jednak Krzyżowa nie byłaby tak specjalnym miejscem bez regularnych odwiedzin partnerstw szkół, które przyjeżdżają do nas regularnie, niektóre nawet już od 20 lat! Wiele partnerstw nawiązanych zostało w tym miejscu, nierzadko za sprawą zaangażowanych nauczycieli, którzy przyjeżdżają do nas regularnie! Również w tym miejscu chciałabym podziękować fantastycznemu zespołowi MDSM Krzyżowa, za rok współpracy i życzyć Wam powodzenia i setki ciekawych projektów oraz wyzwań w przyszłym roku!

W 2016 roku MDSM Krzyżowa otrzymał nagrodę im. Eriki Pitzer

Helmut Häuser: „Naturalnie, cieszymy się, że nasz staranny wybór tegorocznego laureata spotkał się z tak dużym uznaniem.”

Katarzyna Śmiechowicz | Specjalistka ds. PR

14 lipca 2016 roku w Bad Nauheim koło Frankfurtu nad Menem odbyła się uroczystość wręczenia nagrody im. Eriki Pitzer przyznawanej przez Fundację Willy Robert Pitzer/ Willy Robert Pitzer Stiftung. Tegorocznym laureatem nagrody została Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego.

Fundacja „Krzyżowa” została wyróżniona za zaangażowanie w obszarze działalności na rzecz budowania porozumienia między Europą Wschodnią i Zachodnią. Na szczególne wyróżnienie zasługuje praca z młodzieżą, prowadzona przez Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży (MDSM). Praca ta ma ogromny wpływ na budowanie nie tylko porozumienia europejskiego w wymiarze kulturowym między młodym pokoleniem, ale również buduje mosty pomiędzy przeszłością a teraźniejszością.

Jak istotną dla porozumienia europejskiego jest działalność Fundacji „Krzyżowa” podkreślił fakt, iż laudację wygłosiła była przewodnicząca Bundestagu, Pani prof. dr Rita Süßmuth.

„Dzisiaj, w obliczu wielkich wyzwań, którym Europa obecnie musi stawić czoła, projekty, organizacje i inicjatywy, które aktywnie działają na rzecz zbliżenia ludzi i porozumienia narodów w Europie, mają szczególne znaczenie kulturowe i społeczne”, podkreślił dr Helmut Häuser, Prezes Zarządu Fundacji

Od lewej: dr Helmut Häuser, prof. dr Rita Süßmuth, Eva Feldmann-Wojtachnia, Karlheinz Reichert

Willy Robert Pitzer Stiftung, który dodał, że: „Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Krzyżowej przyczynia się do tego – w szczególności poprzez pracę z młodzieżą – w bardzo znaczący sposób, co zasługuje na najwyższe uznanie, szacunek i wsparcie, które chcemy wyrazić poprzez przyznanie tegorocznej nagrody imienia Eriki Pitzer”.

Przewodnicząca Rady Fundacji, pani Eva Feldmann-Wojtachnia, która w imieniu Fundacji odebrała nagrodę, dodała w swoim wystąpieniu, że: „Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Krzyżowej postrzega siebie jako miejsce spotkań i dialogu. Nasza praca pedagogiczna w zakresie edukacji kulturalnej i politycznej ma na celu przyczynienie się do nauczania i rozwoju europejskich wartości wśród młodego pokolenia w Europie i zapewnienie międzykulturowego zrozumienia, tolerancji i wzajemnego szacunku”.

Wybitni mówcy i lista gości

Laureatem tegorocznej nagrody im. Eriki-Pitzer ufundowanej przez Fundację Willy Robert Pitzer został wybitny projekt międzynarodowy, czego wyrazem jest m.in. lista mówców. Laudację wygłosiła Pani prof. dr Rita Süßmuth, była przewodnicząca Bundestagu, która w 1989 roku, jako wówczas urzędująca przewodnicząca Bundestagu, wzięła udział w historycznej Mszy Pojednania w Krzyżowej. Ponadto Janusz Styczek, zastępca ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Federalnej Niemiec, jak również Rolf Nickel, Ambasador Republiki Federalnej Niemiec w Rzeczypospolitej Polskiej skierowali słowo powitalne do gości i laureata. Na zakończenie Helmut Häuser podziękował tymi słowami: „Naturalnie cieszymy się, że nasz staranny wybór tegorocznego laureata spotkał się z tak dużym uznaniem.”

Laudacja Przewodniczącej Rady Fundacji „Krzyżowa”, Pani Ewy Feldmann-Wojtachnia, podczas uroczystości wręczenia Nagrody Eriki-Pitzer 2016 dla Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży w Krzyżowej

Szanowana Pani, Droga Prof. Süßmuth, Szanowny Panie Burmistrzu Häuser, Szanowny Panie Konsulu Generalny Sobczak, Szanowny Panie dr Häuser, Droga Pani Wetekam, Szanowni Państwo, Drodzy Goście!

Kiedy w połowie stycznia otrzymałam telefonicznie informację, że Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Krzyżowej został nominowany do tegorocznej Nagrody Eriki-Pitzer, poczułam się, jak podczas letniego ciepłego deszczu – cudownie szczęśliwy moment, odświeżająco nieoczekiwany i błogi. Oczywiście, jesteśmy bardzo dumni, że nasza praca spotkała się tutaj, w Bad Nauheim, z tak dużym uznaniem, również poza kręgiem instytucji zwyczajowo zaangażowanych w kwestie polsko-niemieckie.

Podczas, gdy dzisiaj przypadło mi w zaszczytie, jako Przewodniczącej Rady Fundacji, odebrać z radością nagrodę w imieniu Fundacji „Krzyżowa”, skierowana jest ona w pierwszej kolejności do pełnoetatowego kierownictwa oraz pracowniczek i pracowników Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży, będących na miejscu w Krzyżowej.

Oni wykonują ogrom wspaniałej pracy! Dlatego cieszę się, że mogę Państwu w ich imieniu i imieniu wszystkich gremiów Fundacji „Krzyżowa” bardzo, bardzo serdecznie, za to uznanie naszego wspólnego polsko-niemieckiego etatowego i wolontaryjnego zaangażowania, podziękować.

To wyróżnia naszą pracę, dlatego jesteśmy również razem na tej uroczystości. Nie stoję tutaj sama tylko razem z Przewodniczącym Rady Nadzorczej Grzegorzem Warzochą oraz Przewodniczącym Zarządu Rafałem Borkowskim, jak również z kilkoma innymi przedstawicielkami i przedstawicielami naszych gremiów.

Jest dla mnie również bardzo istotne, żeby zwrócić Państwa uwagę na kilka, z mojego punktu widzenia, ważnych cech naszej działalności.

Krzyżowa jest miejscem spotkań i dialogu, które żyje różnorodnością ludzi, którzy się tutaj spotykają oraz ich gotowością wysłuchania siebie na wzajem.

Pomimo przepełnionej cierpieniem polsko-niemieckiej historii jest ono, według mojej wiedzy, jedynym miejscem w Polsce, które może zarówno dla Polaków, jak i Niemców w równym stopniu budzić pozytywne emocje.

Fundacja „Krzyżowa” korzysta ze spuścizny duchowej Kręgu z Krzyżowej oraz opozycji demokratycznej w Europie Środkowej. Fundacja działa na rzecz polsko-niemieckiego pojednania oraz pokojowego współżycia narodów w Europie. Wzajemny szacunek jest dla nas szczególnie istotny podczas pracy z historią i tworzeniem przyszłości.

Fundacja „Krzyżowa” została założona przed 25 laty, po upadku muru berlińskiego, aby wspierać polsko-niemieckie pojednanie i europejskie porozumienie. Od tego momentu angażujemy się na rzecz Europy, w której przestrzegane są prawa człowieka i podstawowe zasady demokracji. Szczególnie młoda generacja odgrywa w tym miejscu decydującą rolę.

► Centralnym punktem jest pedagogiczno-kulturowa praca w Międzynarodowym Domu Spotkań Młodzieży. Oferuje ona przestrzeń do dialogu, porozumienia i pojednania. W ramach różnych formatów – projekty, seminaria, warsztaty – chcemy wzmocnić kompetencje młodych ludzi do działania oraz wesprzeć ich motywację ku obywatelskiemu zaangażowaniu.

Nauka poprzez zabawę, wolontaryjność, kreatywność, interaktywność, umysłowa i fizyczna mobilność, wszystkie te czynniki mają wpływ na to, że młodzież poprzez edukację nieformalną uczy się od siebie nawzajem oraz poprzez samodzielnie wybrane tematy ma możliwość zbadania otaczającego ich środowiska.

Jednak dopiero osobisty kontakt między młodzieżą z różnych krajów umożliwia wymianę międzykulturową, rozwój tolerancji i wzajemnego szacunku. To także jest głównym celem naszej działalności.

Dlatego tym bardziej cieszymy się, że wyróżnienie naszej pracy Nagrodą Eriki Pritzer 2016 ma wymiar nie tylko symboliczny, ale również materialny, w postaci znaczącej nagrody pieniężnej.

Cieszymy się, że Państwo umacniacie nas w tym, by pozostać na słusznej drodze wspierania wymian młodzieży, które mają na celu pojednanie między narodami.

Serdecznie dziękuję, że umożliwiacie nam Państwo ustalanie własnych celów w naszej pracy, niezależnie od merytorycznych wytycznych.

Serdecznie dziękujemy również, że pragniecie Państwo dodać nam odwagi, abyśmy wspierali w tych politycznie trudnych czasach społeczeństwo obywatelskie, a zwłaszcza młodych ludzi! W szczególności dzisiaj, w czasach, kiedy populizm i nacjonalizm mają coraz większą siłę przyciągania, jako szybkie rozwiązanie kompleksowych problemów, uważamy za szczególnie ważne, aby umacniać młodzież w ich demokratycznej świadomości, zapraszać do dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego oraz do aktywnego współdziałania w Europie.

Słowo „Jugendbegegnungsstätte” oznacza w języku polskim „Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży”. Nie oczekuję, że Państwo perfekcyjnie wymówią ten łamaniec językowy, ale chciałabym poprzez ten przykład zwrócić Państwa uwagę na fakt, że słowo „Begegnungsstätte” zostało przetłumaczone na „dom”, tzn. „das Haus” – miejsce, w którym możemy poczuć się jak w domu.

„Ein Haus”, „dom pokoju”, jako podstawa dla naszego myślenia i działania.
„Dom wolności”, jako warunek konieczny do prawdziwej, szczerzej wymiany i spotkania.

„Dom europejski!”

Europa nie kończy się przy tym dla nas razem z granicami Unii Europejskiej. Europy nie postrzegamy również tylko jako pojęcia geograficznego, lecz bardziej jako nasze zadanie, mające na celu krytyczną ocenę rozwoju społeczeństwa i polityki oraz aktywnego udziału w życiu społecznym i politycznym.

Pozwólcie Państwo, że na zakończenie mojego podziękowania, chciałabym nam życzyć, żeby Państwa nagroda nie była punktem końcowym, lecz początkiem naszej dalszej współpracy. Dlatego zapraszamy Państwa bardzo, bardzo serdecznie do serca Europy, a mianowicie do Krzyżowej! Możecie Państwo liczyć na naszą słynną gościnność!

Dziękuję bardzo, Vielen Dank!

Niedziela latem, dworzec kolejowy w Krzyżowej, w oddali słychać nadjeżdżający pociąg. Jest to jednak inny odgłos niż zazwyczaj. Nagle rozbrzmiewa dźwięk gwizdka parowozu, chwilę potem „Czerwony Baron” – pociąg muzealny, który rozpoczął swoją trasę w Jaworzynie Śląskiej i po krótkim postoju w Świdnicy dotarł do stacji końcowej – powoli wjeżdża na peron. Za półtorej godziny ruszy w podróż powrotną. A tymczasem z wagonów wysiadają dorośli i dzieci. Jak tylko pociąg odjedzie w kierunku bocznic, a hałas ucichnie, gości powita jeden z pracowników Fundacji „Krzyżowa”.

To nie był jedynie szczęśliwy zbieg okoliczności. Pasażerowie przyjeżdżający do Krzyżowej muzealnym pociągiem mieli możliwość uczestniczenia w bezpłatnym oprowadzaniu po terenie dawnego majątku rodziny von Moltke. Oferta ta cieszyła się dużym zainteresowaniem – dla wielu była to ich pierwsza wizyta w Krzyżowej.

Po kilku słowach wprowadzenia, dotyczących feldmarszałka Helmutha von Moltke i historii krzyżowskiego dworca kolejowego, grupy udawały się na teren kompleksu pałacowego Fundacji, aby poznać to, co jest treścią tutejszego Miejsca Pamięci. Na placu między pałacem a bramą prowadzącą do

Miejsce Pamięci Fundacji „Krzyżowa”

– spojrzenie na rok 2016

Dominik Kretschmann | Kierownik Miejsca Pamięci Fundacji „Krzyżowa”

wystawy „Odwaga i pojednanie”, goście mogli usłyszeć o historii i teraźniejszości Krzyżowej, o jej wielowymiarowości, o tym, co ją wyróżnia zarówno w ujęciu historycznym, jak i współczesnym. Mieli też czas na refleksję nad obecnym znaczeniem tego miejsca dla nich samych. Podczas tych szczególnych oprowadzeń nie mogło oczywiście zabraknąć wizyty w kawiarni „U Hrabiego”, gdzie podróżni przed odjazdem pociągu mogli jeszcze skosztować pysznej kawy i równie smacznych lodów.

Innym torem podążał projekt „Inklusiv GeDenken/Pamiętać inkluzyjnie”, zrealizowany we współpracy z Villą Fohrde i Fundacją Brandenburskich Miejsc Pamięci. Pojęcie inkluzji jest obecnie bardzo rozpowszechnione w Niemczech i w Austrii, w Polsce koncepcja ta też stopniowo zyskuje na popularności. Podejście inkluzywne polega na tworzeniu oferty edukacyjnej obejmującej grupy, które na co dzień spotykają się z wykluczeniem i stawia przed Domami Spotkań oraz Miejscami Pamięci w każdym z wymienionych krajów szereg wyzwań. Szczególna odpowiedzialność edukacyjna i moralna spoczywa tu na Miejscach Pamięci, gdzie zabijano poprzez eutanazję. Wyzwania te stoją także przed Krzyżową, w której pielęgnowana jest pamięć między innymi o Adolfie Reichweinie – pedagogu i reformatorze, jednym z przedstawicieli niemieckiego ruchu oporu

przeciwko narodowemu socjalizmowi. W ramach projektu „Inklusiv GeDenken/Pamiętać inkluzyjnie” praktycy z Polski, Niemiec i Austrii mieli możliwość zapoznania się z inkluzywną ofertą edukacyjną innych instytucji i wymienienia doświadczeniami na

temat stosowanych metod pracy. Innym wyzwaniem w pracy historycznej poświęcone było XIV Seminarium Wschodnio-Zachodnioeuropejskich Miejsc Pamięci. Tematem przewodnim była kwestia różnych narracji o ruchu oporu i kolaboracji w Miejscach Pamięci i muzeach. Referenci i uczestnicy z ponad 10 krajów naświetlili omawianą problematykę z bardzo różnych perspektyw. Stało się przy tym jasne, w jak dużym stopniu sposób przedstawiania historii jest naznaczony przez aktualne debaty i konflikty – niezależnie od tego, czy mówimy o reżimie generała Franco w Hiszpanii, czy o osobie Stefana Bandery na Ukrainie. Jak co roku centralnym punktem seminarium była wymiana doświadczeń między praktykami i prezentacja róż-

nych projektów. Format spotkania będzie kontynuowany w roku 2017. Wówczas dyskusje skupią się na różnicach i podobieństwach doświadczeń przygranicznych w Europie.

Wspólnym doświadczeniem Polaków i Niemców poświęcona była czwarta edycja „Akademii na peryferiach” – polsko-niemieckiego spotkania międzypokoleniowego, które jest przedsięwzięciem krzyżowskiego Miejsca Pamięci i Międzynarodowego Domu Spotkań w Oświęcimiu. 25. rocznica podpisania polsko-niemieckiego „Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy” stworzyła okazję do refleksji nad stanem relacji

między obydwojoma krajami i perspektywami na przyszłość. Stosunki polsko-niemieckie są od lat ważnym tematem w dyskursie publicznym i były przez publicystów poddawane analizie ze wszystkich możliwych stron. Nie oznacza to jednak, że możemy mówić o osiągnięciu stanu, który pozwala spocząć na laurach. Niezbędne jest nieprzerwane poszukiwanie przejawów współistnienia, umożliwianie jego rozwoju, dostrzeganie zachodzących zmian i aktywne korzystanie z tego, co łączy. Taka praca musi być zadaniem Miejsca Pamięci, powstałego dzięki wspólnej pracy Polaków oraz Niemców i odwołującego się do grupy, której członkowie świadomie szukali możliwości współistnienia opartego na różnorodności.

Akademia Europejska Fundacji „Krzyżowa”

– nowy program, nowe wyzwania

dr Robert Żurek | Członek Zarządu, Dyrektor Akademii Europejskiej Fundacji „Krzyżowa”

We wrześniu 2016 r. podjąłem pracę jako członek Zarządu Fundacji „Krzyżowa”. Było jasne, że do moich najważniejszych zadań należeć będzie intensyfikacja i silniejsze sprofilowanie pracy Akademii Europejskiej Fundacji.

Moje działania zacząłem od zdefiniowania celów Akademii. Było to zadanie stosunkowo łatwe, gdyż wyszedłem z założenia, że owe cele muszą korespondować z celami całej Fundacji. Te zaś zostały sformułowane w Misji i Wizji z 2016 r.: „Korzystając ze spuścizny duchowej Kręgu z Krzyżowej, opozycji demokratycznej w Europie Środkowej oraz tradycji polsko-niemieckiego pojednania Fundacja «Krzyżowa» działa na rzecz pokojowego współżycia narodów, grup społecznych i pojedynczych ludzi. W ten sposób wspiera ona zarówno porozumienie między ludźmi, jak i rozwój europejskiego społeczeństwa obywatelskiego.”

Cele są zatem wyznaczone. Ale jak je skonkretyzować? I jak realizować w praktyce? Kto ma być naszą grupą docelową? Oczywiście osoby dorosłe, ale czy wszystkie? I jak przekonać przedstawicieli tejże grupy docelowej, że warto skorzystać z naszej oferty?

Konkurencja na rynku edukacji obywatelskiej jest ogromna, zarówno w Niemczech, jak i w Polsce. Wiele instytucji działających na tym polu, jak choćby akademie ewangeliczne i katolickie w Niemczech, przeżywa głęboki kryzys, gdyż ich klientela jest coraz starsza i mniej liczna. Na dodatek Krzyżowa leży z dala od wielkich metropolii, dojazd nie

jest najkrótszy i najłatwiejszy... Jakimi metodami posługiwać się, by zwiększyć atrakcyjność naszej oferty, a jednocześnie, by odpowiadała ona filozofii działania Fundacji? Jak skutecznie pozyskiwać wsparcie finansowe, bez którego nie sposób realizować programu?

Wszystkie te i inne pytania wymagają bardzo przemyślanej odpowiedzi. W oparciu o nią trzeba będzie skonstruować ofertę programową Akademii Europejskiej i liczyć na to, że odniesie ona sukces. Zdając sobie sprawę z rozlicznych trudności nie tracę wiary w ten sukces. Krzyżowa jest bowiem miejscem wyjątkowym, miejscem „w którym tkwi ogromny potencjał dla wspólnej Europy” (prof. Klaus Ziemer). Jeśli z wiarą w potencjał Krzyżowej przygotujemy program ambitny, ciekawy, innowacyjny, wpisujący się w potrzeby dzisiejszych Europejczyków, wykorzystujący wiedzę merytoryczną i doświadczenie Fundacji i jej partnerów, a naszą działalność będziemy prowadzić w oparciu o wysokie standardy zarządzania zasobami ludzkimi i zarządzania projektami, możemy odnieść sukces, nawet w trudnych dla edukacji obywatelskiej czasach.

Jestem przekonany, że kluczem do tego sukcesu będzie wyrażanie się do „spuścizny duchowej Kręgu z Krzyżowej, opozycji demokratycznej w Europie Środkowej oraz tradycji polsko-niemieckiego pojednania”. Akademia Europejska powinna przedstawić Europejczykom ofertę, nawiązującą do wartości, o których opowiada

historia Kręgu z Krzyżowej, opozycji antykomunistycznej w Europie Środkowej i Mszy Pojednania. Te wartości to: odwaga cywilna, odpowiedzialność obywatelska, dialog, solidarność, pojednanie. Fundacja „Krzyżowa” powinna dostarczać inspiracji do działania na rzecz porozumienia europejskiego w duchu tych właśnie wartości, które wpisane są w jej tożsamość, a które wciąż zachowują swoją aktualność i są kluczem do dobrej przyszłości Europy. Tak zdefiniowanej refleksji o Europie nikt inny nie oferuje i nie może zaoferować, gdyż wynika ona z *genius loci* Krzyżowej.

Mamy w Krzyżowej prawdziwy skarb. Jest nim dziedzictwo wielkich ludzi, którzy zapoczątkowali procesy historyczne o bardzo dalekosiężnych skutkach i którzy mogą służyć za wzór dzisiejszym Europejczykom. Mądrze czerpiąc z tego skarbu i umożliwiając to naszym gościom, przyczynimy się do porozumienia europejskiego, a przy tym uczynimy z Krzyżowej ważne miejsce na mapie europejskiej edukacji dorosłych.

Pierwszą okazją do wspólnej refleksji wokół kluczowych dla nas postaci i wartości będziemy mieli już w 2017 r., w którym obchodzić będziemy 75. rocznicę pierwszego i drugiego spotkania Kręgu z Krzyżowej w Domu na Wzgórzu. Z tej okazji Akademia Europejska przygotowuje szereg imprez, które mają pomóc nam i naszym gościom w odkryciu dziedzictwa Kręgu, bądź pogłębienia świadomości, czym jest ono dla nas dzisiaj.

Akademia Europejska Fundacji „Krzyżowa”

– spojrzenie na rok 2016

dr Robert Żurek | Członek Zarządu, Dyrektor Akademii Europejskiej Fundacji „Krzyżowa”
Dominik Całka | Koordynator projektów Akademii Europejskiej Krzyżowa

Pierwszym wydarzeniem zainicjowanym przez Akademię Europejską Fundacji „Krzyżowa” w 2016 roku było „Partnerstwo Odry”, czyli szczyt polityczny regionu polsko-niemieckiego pogranicza, który odbył się w dniach 13-14 stycznia. Podczas dyskusji marszałków i premierów landów, prowadzonej przez doktora Kazimierza Wóycickiego, ówczesnego dyrektora Akademii, podejmowane były takie tematy jak: infrastruktura, komunikacja, sprawy społeczne, edukacja oraz zdrowie na pograniczu polsko-niemieckim.

10-tego oraz 11-tego marca odbyła się druga polsko-niemiecko-ukraińska konferencja „Biznes i polityka”. Konferencja poświęcona była ukraińskim reformom gospodarczym oraz kwestiom bezpieczeństwa.

W spotkaniu udział wzięli m.in. prof. dr Rita Süßmuth, była minister do spraw rodziny, osób starszych, kobiet i młodzieży Niemiec oraz była przewodnicząca Bundestagu czy Hrihorij Perepełycja – dyrektor Instytutu Polityki Zagranicznej Akademii Dyplomatycznej Ukrainy przy Ministerstwie Spraw Zagranicznych Ukrainy. Współorganizatorem konferencji było Kolegium Europy Wschodniej we Wrocławiu, Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego i Przykarpacki Uniwersytet im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku.

18-tego marca natomiast odbyła się kolejna „Debatę Krzyżowej” – tym razem w przedstawicielstwie Parlamentu Europejskiego we Wrocławiu. Dyskusja dotyczyła stosunków polsko-niemieckich w Unii Europej-

skiej, a w szczególności gospodarki, polityki czy historii. Udział w panelu wzięli: dr Leszek Cybulski, dr hab. Sebastian Płóciennik oraz dr Kazimierz Wóycicki, spotkanie moderował Andrzej Brzeziecki.

W 2016 roku kontynuowany był projekt „Mała Wielka Historia”, realizowany przy współpracy z Fundacją Konrada Adenauera. Jednym z jego elementów były seminaria historii lokalnej, z których pierwsze, zatytułowane „Świdnica 1945-89. Próba opowieści”, odbyło się w dniach 20–21 maja. To spotkanie skierowane było do wszystkich osób, którym bliska jest historia lokalna w ogólności oraz historia powojennej Świdnicy, a przede wszystkim do nauczycieli, pracowników instytucji kultury czy historyków.

Pani Minister Edukacji Narodowej Anna Zalewska podczas konferencji w Krzyżowej

▶ Drugie seminarium pt. „Aktywizujące metody nauczania historii lokalnej” odbyło się w dniach 24-25 października. Grupą docelową byli przede wszystkim nauczyciele historii i wiedzy o społeczeństwie oraz osoby pracujące z młodzieżą. Rezultatem seminarium było zapoznanie uczestników z aktywizującymi metodami nauczania historii lokalnej, a w szczególności z metodą historycznych gier miejskich w nauczaniu historii lokalnej i budowaniu poczucia tożsamości lokalnej u młodzieży. Wypracowane zostały przykładowe scenariusze gier miejskich, które następnie zostały opracowane i zrealizowane przez nauczycieli i uczniów świdnickich szkół.

W ramach programu „Mała Wielka Historia” odbył się również w listopadzie III Kongres Historii Lokalnej „Świdnica – opowieść 1945-1989”. Podczas dwudniowej konferencji poruszane były kwestie historii lokalnej, dobrych praktyk ich nauczania czy pozyskiwania źródeł historycznych, ale także tematy bezpośrednio związane z historią Świdnicy i jej okolic. Zaprezentowano również efekty pracy uczestników wcześniejszych seminariów. Do udziału zaproszeni zostali naukowcy, lokalni historycy oraz

praktycy nauczania historii lokalnej. Dodatkowo, wieczorem pierwszego dnia spotkania, odbył się wieczór wspomnień Bernarda Gaidy związany z uczestnictwem mniejszości niemieckiej w Mszy Pojednania w Krzyżowej. Gośćmi tej edycji Kongresu byli nauczyciele historii i WOS, osoby pracujące z młodzieżą, historycy czy dziennikarze. Co zauważalne, w stosunku do poprzednich edycji grono to poszerzyło się o mieszkańców Świdnicy i okolic, w tym również o młodzież.

Akademia Europejska kontynuowała w ubiegłym roku projekt Think Tanku, w ramach którego powstało pięć raportów autorstwa Adama Balcera z WiseEuropa (np.: „Na kolizyjnym kursie? Niemcy i Rosja po Krymie”, „Ostpolitik i Euromajdan – Niemcy wobec Ukrainy” czy „Nie można wejść dwa razy do tej samej rzeki? Normalizacja rosyjsko-turecka”) oraz jedno autorstwa Andrzeja Jaroszyńskiego, byłego Ambadora RP w Norwegii i Australii. Wszystkie raporty są dostępne na stronach:

www.krzyzowa.org.pl
i www.akademia.krzyzowa.pl

Jesienią 2016 roku organizowany był przez Akademię Europejską cykl debat w ramach projektu „25

lat Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy jako krok milowy w budowaniu nowego ładu europejskiego po 1989 r. – przyczynek do ogólnopolskiej debaty publicznej”, realizowanego w ramach zadania publicznego „Wsparcie wymiaru samorządowego i obywatelskiego polskiej polityki zagranicznej 2016” współfinansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP.

Zasadniczą częścią projektu były debaty publiczne zorganizowane w sześciu miastach: Warszawie, Krakowie, Krzyżowej, Wrocławiu, Opolu oraz w Lublinie, w których zajęto się kluczowymi kwestiami, jakie nasuwa dziś „Traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy” – jego osiągnięciami czy też związanymi z nim wyzwaniem stojącymi przed Polską i Niemcami. Rocznica Traktatu jest okazją nie tylko do mówienia o przeszłości, ale także o aktualnych kwestiach w stosunkach polsko-niemieckich, przy czym istotne jest pytanie, w jakim stopniu zawarte 25 lat temu porozumienie jest pomocne w rozwiązywaniu nowych problemów, które wynikają z wciąż zmiennej sytuacji międzynarodowej. Wymowa debat wsparta została przez cykl artykułów, które były publikowane na stronie internetowej oraz na portalach społecznościowych. Ich autorami są eksperci w dziedzinie relacji polsko-niemieckich, którzy dzielą się w nich swoimi ocenami i doświadczeniami. Dają one możliwość zdobycia wiedzy o obecnym stanie relacji między Polską a Niemcami w kontekście politycznym, społecznym i kulturalnym. W ramach projektu powstała także drukowana publikacja dotycząca historii i znaczenia Traktatu w relacjach polsko-niemieckich, którą można znaleźć w wersji elektronicznej na stronie internetowej Fundacji „Krzyżowa”.

Fundraising, czyli jak budujemy nasze relacje w obszarze partnerstw, grantów i darowizn

Aleksandra Królak-Wąsowicz	Menedżer ds. fundraisingu
Alicja Przepiórska	Specjalistka ds. projektów unijnych
Tamara Chorąży	Specjalistka ds. projektów unijnych

Rok 2016 był dla Fundacji bardzo ważny i intensywny pod względem zawierania partnerstw i sieci między podmiotami mającymi wspólne cele, wolę współpracy oraz wymiany doświadczeń i informacji. Jednocześnie swoją uwagę skupiliśmy na formalnym i technicznym przygotowaniu się do aplikowania o środki zewnętrzne w ramach dostępnych pro-

gramów pomocowych. Wieloletnie doświadczenie pracowników Fundacji pozwoliło na wzmocnienie partnerstw z placówkami edukacyjnymi powiatu świdnickiego oraz na rozpoczęcie współpracy z organami prowadzącymi i szkołami z powiatów: wałbrzyskiego, dzierzoniowskiego, kłodzkiego i kamiennogórskiego. Dzięki tym partnerstwom stworzyliśmy in-

nowacyjne projekty edukacyjne skierowane do uczniów i nauczycieli publicznych i niepublicznych szkół podstawowych, gimnazjalnych, zawodowych oraz technicznych. Każdy z tych projektów jest dużym przedsięwzięciem o szerokim spektrum działania, począwszy od szkoleń dla uczniów i nauczycieli, poprzez dodatkowe zajęcia, staże, kursy, wycieczki za-

wodowe, aż do poradnictwa edukacyjno – zawodowego. Projekty te rozpoczęły się z końcem 2016 roku, więc intensywność działań skoncentruje się na roku 2017. Łącznie we wszystkich projektach edukacyjnych weźmie udział ponad 25 szkół, a wsparciem objętych będzie blisko 2,5 tys. uczniów i 100 nauczycieli.

W ramach dotacji otrzymanej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 przygotowaliśmy aż trzy projekty skierowane do uczniów szkół ponadgimnazjalnych: *Kompleksowy rozwój kompetencji i kwalifikacji zawodowych uczniów w łubrzańskich szkołach w ramach dostosowania systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, Rynek*

pracy coraz bliżej – dla uczniów szkół kształcenia zawodowego Powiatu Świdnickiego oraz *Klucz do zawodu – dostosowanie szkolenia zawodowego szkół Powiatu Dzierżoniowskiego do potrzeb rynku pracy*. Celem tych projektów jest poprawa konkurencyjności uczniów szkół ponadgimnazjalnych na rynku pracy poprzez wzmocnienie kompetencji w obszarze kształcenia zawodowego.

Dzięki dotacji z RPO WD 2014-2020, działanie 10.2 i projektowi „Ligi Mistrzów na start” wzmocniły także kompetencje i umiejętności uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. W tym przypadku projekt obejmował młodzież z Niemczy, Pieszyc, Dzierżoniowa, Lewina Kłodzkiego, Miszkwic, i Przerzecznym – Zdroju.

Ponadto Fundacja podjęła kolejne działania w celu upowszechniania edukacji ekologicznej w regionie. W ramach projektu „Ekoludki – działania upowszechniające ekologię wśród najmłodszych mieszkańców Gminy Świdnica” w 2017 roku będą realizowane zajęcia i happeningi ekologiczne dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych w Gminie Świdnica. Łącznie w zajęciach weźmie udział blisko 700 uczniów. Projekt został dofinansowany z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wielkim sukcesem jest dla nas również fakt, że dzięki dofinansowaniu pozyskanemu z Rządowego Programu na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2014-2020 i projektowi „Tradycja łączy pokole-

nia”, złożonemu przez Fundację „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przygotowaliśmy ofertę dla osób starszych, czyli dla naszych drogich Seniorów. Celem projektu był rozwój aktywności społecznej osób starszych, poprzez stworzenie i poprawę warunków umożliwiających aktywną integrację wewnątrz i międzypokoleniową oraz wykorzystanie i zagospodarowanie potencjałów i zasobów tkwiących w różnorodności pokoleń.

Wyjątkowość projektu polegała na tym, że wzięły w niej udział dwa pokolenia (seniorów i juniorów) zamieszkujących trzy powiaty Dolnego Śląska – świdnicki, wałbrzyski i dzierżoniowski. Projekt objął wsparciem co najmniej 165 osób, w tym 120 seniorów w wieku 60+ oraz 45 osób do 35 roku życia. W czasie projektu seniorzy mieli możliwość wspólnego spędzenia czasu, podzielenia się swoimi wspomnieniami z dzieciństwa, opowiedzenia własnej historii oraz historii miejsc, tradycji, smaków, które pamiętają z dzieciństwa. Wszystkie te wyjątkowe historie zostały spisane na kartach wydawnego w ramach projektu pamiętnika „Zielona, sypana, nie słodzę”.

Końcówka roku 2016 to również czas, w którym projekty, które rozpoczęły się w 2014 i 2015, powoli dobiegają końca.

I tak w 2015 z sukcesem zakończyliśmy projekt „Partnerstwo strategiczne na rzecz wspierania dualnego systemu kształcenia zawodowego”, który współfinansowany był z programu „Erasmus +”. W ramach tego projektu nawiązana została współpraca pomiędzy partnerami z 4 krajów: Niemiec, Danii, Litwy i Polski. Głównym celem tego partnerstwa stało się dzielenie wiedzą i przekazywanie

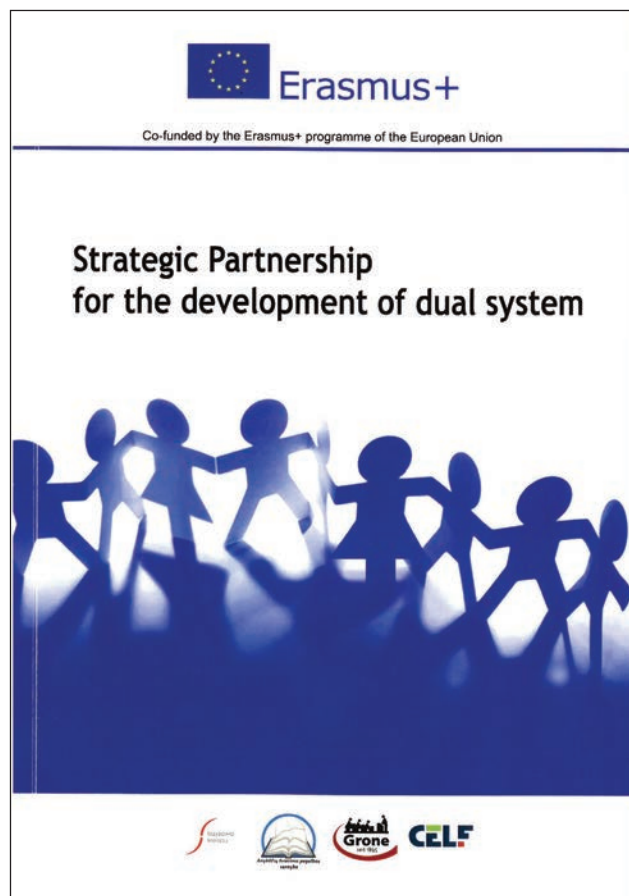
doświadczeń z krajów posiadających zaawansowany i bardzo dobrze rozwinięty dualny system kształcenia zawodowego na rzecz krajów, które rozpoczynają działania w tym obszarze. Wprowadzenie i stosowanie dualnego systemu kształcenia i szkolenia zawodowego jest bardzo ważnym zagadnieniem z europejskiego punktu widzenia ekonomicznego, ponieważ powszechnie wiadomo, że państwa, w których funkcjonuje system dualny mają najniższy poziom bezrobocia wśród krajów Unii Europejskiej. Tworzeniu partnerstwa towarzyszyła idea, by wykreować także sieć współpracy na rzecz młodzieży z grupy NEET – zagrożonej wykluczeniem społecznym – by zminimalizować zagrożenie bezrobociem wśród tej grupy społecznej. Ideę tę nazwano: „Skuteczna strategia przywracania do społeczeństwa i reintegracji ludzi młodych z grupy NEET.” Obu tym ideom – promocji kształcenia dualnego oraz działania na rzecz osób młodych – przyświecała chęć wymiany doświadczeń, wzbogacenia współpracy ponadnarodowej i obywatelstwa europejskiego partnerów z różnych kręgów kulturowych i językowych.

Z początkiem 2016 roku zakończyły swoje działanie również Laboratoria Kreatywności, które działały w ramach projektu „Digital Pathways”. W projekcie wzięło udział ponad 20 uczniów z gimnazjów w Witoszowie i Lutonii Dolnej. Uczestnicy projektu, kierowani przez mentorów, najpierw w ramach sesji próbnych skosztowali, jakie cyfrowe umiejętności mogą nabyć w czasie projektu, a następnie wykorzystując zdobyte umiejętności oraz na co dzień towarzyszące im urządzenia, takie jak smartfon czy komputer, stworzyli swoje „cyfrowe portrety”. Zadaniem projektu było pokazanie

młodym ludziom, że za pomocą prostych narzędzi można się realizować również zawodowo i że może to być początek ich świadomej kariery. Jednym o czym należy pamiętać, to aby umiejętnie wykorzystywać posiadaną wiedzę i zasoby. Projekt zostanie zakończony na początku 2017 roku, a finalnym efektem projektu będzie przygotowany w trzech językach (polskim, niemieckim i angielskim) Program Projektu Digital Pathways oraz zestaw materiałów ustawicznego doskonalenia zawodowego, które dostępne będą na stronie www.digitalpathways.eu.

Przed nami kolejny rok wyzwań: pozyskiwania środków na ciekawe i innowacyjne projekty edukacyjne, kulturalne i inwestycyjne, dzięki którym Krzyżowa po raz kolejny potwierdzi swoją rolę lidera wśród organizacji pozyskujących zewnętrzne fundusze i granty.

Sprawozdanie Fundacji im. Freyi von Moltke dla Nowej Krzyżowej

Franziska Fischer Fundacja im. Freyi von Moltke dla Nowej Krzyżowej
 Laura Brüggemann Fundacja im. Freyi von Moltke dla Nowej Krzyżowej

Wspólny temat roczny stowarzyszenia Kreisau-Initiative e.V., Fundacji „Krzyżowa” oraz Fundacji im. Freyi von Moltke dla Nowej Krzyżowej (FvMS) nawiązywał do kryzysu w Europie i sposobów jego rozwiązania. Dlatego dofinansowaniem FvMS zostały objęte przede wszystkim projekty, w których tematem przewodnim były migracje w Europie – aktualnie i dawniej. Dofinansowaliśmy m.in. zrealizowany przez MDSM Krzyżowa projekt „Refugees in Europe – Welcome to Paradise?” – jego adresatami byli młodzi ludzie z Niemiec, Polski i Grecji. Środki przekazane zostały także na projekt stowarzyszenia Kreisau-Initiative e.V. pt. „Activists against Xenocide” – było to szkolenie dla kadr, działających w obszarze edukacji nieformalnej oraz dla młodych ludzi z Danii, Niemiec, Estonii i Wielkiej Brytanii. Z kolei w ramach sprawdzonego już formatu „Forum Dialog”, w Krzyżowej spotkały się dzieci w wieku 10-14 lat ze środowisk o mniejszych szansach pod względem społecznym, ekonomicznym i geograficznym z Niemiec, Polski i Ukrainy. Ponadto Fundacja FvMS wsparła finansowo projekt Krzyżowa-Music oraz integracyjne spotkanie „Kuznia Młodych Artystów”, które odbyły się w sierpniu w Krzyżowej. W porównaniu do 12 391 EUR środków przekazanych w roku 2015, w minionych dwunastu miesiącach Fundacja FvMS przeznaczyła na krzyżowskie projekty 18 023 EUR ze środków własnych, 16 895 EUR z dat-

Helmut Caspar von Moltke z uczestnikami podróży studyjnej podczas zwiedzania wystawy „Odwaga i pojednanie”

ków celowych (Krzyżowa Music) i dalsze środki, trzecie w wysokości, 110 000 EUR na film dokumentalny o Freyi von Moltke.

Jakie historyczno-społeczne przyczyny powodują umacnianie się w Europie pravicowych ruchów populistycznych? Jak możemy wzmocnić europejską wspólnotę wobec partykularnych narodowych interesów poszczególnych Państw? Jak stabilny jest fundament wspólnych wartości? Te oraz inne kwestie zajmowały nas podczas podróży studyjnej zorganizowanej przez naszą fundację oraz stowarzyszenie Kreisau-Initiative e.V. na początku października. Wystąpienia Piotra Burasa (Warszawa), dr Christopha von Marschall (Berlin) i prof. Krzysztofa Ruchniewicza (Wrocław) stały się wstępem do ożywionych dyskusji

o sytuacji w Europie i sytuacji politycznej w Polsce. Wieczór w Domu na Wzgórzu był szczególnie poruszającym przeżyciem. W jego trakcie dr Petra Keller, jedna z naszych darczyńców, rozmawiała z dr Axelem Semendem, synem Günthera Semanda, współuczestniczącego w zamachu z 20 lipca 1944 r., oraz z Helmutem Casparem von Moltke o trudnej sytuacji niemieckiej opozycji po zakończeniu wojny.

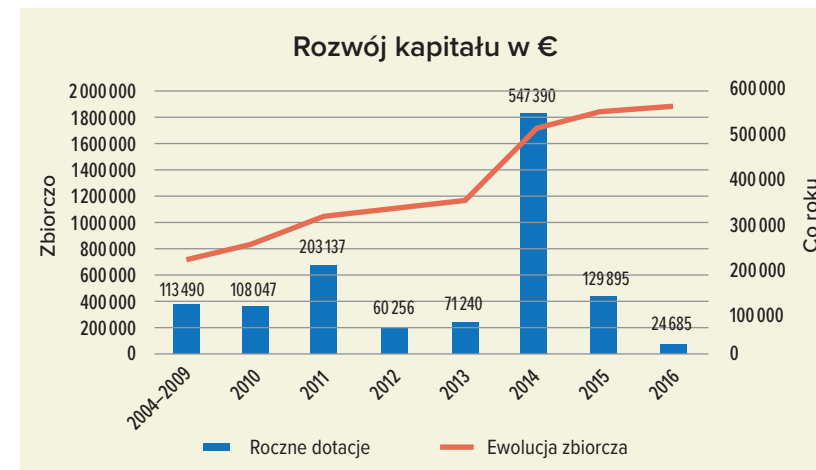
W marcu 2016 Koło Młodych FvMS zajmowało się tematem kobiet w ruchu oporu w nazistowskich Niemczech. Punktem wyjścia była kwestia kreowania w narodowym socjalizmie ról w odniesieniu do płci. Uczestnicy pochylili się nad biografiami kobiet, które nie chciały wejść w role przypisane im przez nazistów i angażowały się w działania

na rzecz odnowy społeczeństwa. W podsumowującej dyskusji panelowej Astrid Rothe-Beinlich z Partii Zielonych (Turyngia), dr Esther Lehner, ekspertka ds. ekstremizmu pravicowego, oraz Ulrich von Schwerin rozmawiali o roli kobiet w skrajnej prawicy i o nowopowstałych ruchach pravicowo-populistycznych. Przedsięwzięcie to zrealizowane zostało we współpracy z Miejscem Pamięci Niemieckiego Ruchu Oporu i Fundacją im. Heinza Schwarzkopfa.

Prace nad filmem dokumentalnym „Freya – historia miłości” autor-

stwa Antje Starost i Hansa Helmuta Grotjahna dobiegły do końca. W międzyczasie pokazano go na dwóch festiwalach (w Hof i Biberach), gdzie spotkał się z bardzo ciepłym odbiorem. Film został oparty na dotychczas niepublikowanych, bardzo osobistych wywiadach z Freyą, zarejestrowanych w 2001 r. w Norwich (Vermont, USA). Drugim ważnym źródłem dla twórców filmu była zachowana korespondencja między Freyą i Helmutem Jamesem. Wiosną 2017 r., podczas zamkniętych projekcji w Kolonii i Berlinie, pokażemy film osobom wspierającym naszą fundację. W kwietniu film wejdzie do niemieckich kin. Trwają prace nad napisami w języku angielskim i – na co liczy-

my – wkrótce także polskimi. Mamy nadzieję, że jak tylko będą one gotowe, premiera będzie mogła mieć miejsce także w Krzyżowej.

Aktualnie trwają przygotowania do dwóch projektów przewidzianych na rok 2017. Uruchomiliśmy prace nad tłumaczeniem i publikacją „Listów na pożegnanie”, dzięki którym polscy czytelnicy będą mogli zapoznać się z korespondencją prowadzoną między Freyą i Helmutem Jamesem von Moltke podczas jego pobytu w więzieniu od 28 września 1944 roku do 23 stycznia 1945 roku. Listy te, będąc ujmującym świadectwem miłości,

nadziei i głębokiej wiary, są w stanie poruszyć swoim uniwersalnym przesłaniem czytelników niezależnie od wieku, wyznania czy narodowości. W ten sposób mogą się one stać kluczem do lepszego porozumienia między Polakami a Niemcami. Listy ukażą się nakładem renomowanego krakowskiego wydawnictwa ZNAK. Chcemy, aby publikacja dotarła również do tych, którzy do tej pory w niewielkim stopniu interesowali się kwestiami dialogu w kontekście polsko-niemieckim oraz europejskim.

Z kolei 1 i 2 kwietnia 2017 roku w kościele St. Marien w centrum Berlina

Od lewej: Franziska Fischer, dr Agnieszka von Zanthier, Thomas Runge, Laura Brüggemann

oraz w kościele Maria Regina Martyrum w berlińskiej dzielnicy Plötzensee wystawiona zostanie szczególna wersja „Pasji według św. Jana” Johanna Sebastiana Bacha. Znajdą się w niej teksty z procesów przed Trybunałem Ludowym w styczniu 1945 roku, kiedy na ławie oskarżonych zasiadali jezuitski duszpasterz Alfred Delp i Helmuth James von Moltke. W wyniku połączenia obu procesów, interpretacja znanego dzieła Bacha stanie się aktualna w nowym wymiarze i wyjątkowa w swojej dramaturgii. Organizatorami projektu są obie parafie, Fundacja „20 lipca 1944” i Fundacja FvMS.

Kapitał fundacyjny wzrósł w ostatnich dwunastu miesiącach o 136 430 EUR. Mimo wszystko nie oszczędziły nas skutki krytycznie niskich stawek odsetek. W minionym roku kapitał fundacji przyniósł dochód w wysokości 40 702 EUR i nic nie wskazuje na to, że w najbliższych miesiącach sytuacja znacząco się poprawi. To oznacza de facto stagnację w obszarze dochodów, mimo że kapitał fundacji wzrósł w ostatnich trzech latach o 681 000 EUR. Aby długoterminowo zabezpieczyć pracę Krzyżowej, należy mimo to nadal zabiegać o powiększanie kapitału, nawet jeżeli wynikające z tego korzyści staną się odczuwalne dopiero za kilka lat.

Na przełomie 2015 i 2016 roku doszło w naszym biurze do licznych zmian. Esther Reichert i Joanna Bars opuściły FvMS pod koniec 2015 r. Od stycznia 2016 r. w charakterze asystenta pracę dyrektora zarządzającej Agnieszki v. Zanthier wspiera Thomas Runge. Do jego obowiązków należą administracja biurowa i przetwarzanie danych. Studentki Laura Brüggemann i Franziska Fischer zostały zatrudnione na stałe – odpowiednio w grudniu 2015 r. i lutym 2016 r.. Zajmują się pracą merytoryczną przy projektach, obszarem PR, Kołem Młodych Fundatorów i pomocą przy organizacji imprez. W nowym zespole pracuje nam się bardzo dobrze i mamy nadzieję, że w nadchodzących latach dotrzemy z przesłaniem Nowej Krzyżowej do jeszcze większej liczby ludzi.

Trzecia edycja Krzyżowa-Music jest w przygotowaniu – po sukcesie z roku 2016, nie może być zresztą inaczej. 13 sierpnia 2017 roku znów rozpoczną się próby we wszystkich pomieszczeniach Krzyżowej, a 15 sierpnia 2017 roku odbędzie się pierwsze sympozjum, na którym oczekiwana jest wizyta wdowy po Władysławie Szpilmanie oraz jego syna, natomiast od 17 sierpnia 2017 r. ponownie będą miały miejsce koncerty w Krzyżowej, Wrocławiu, Szczawnie-Zdroju, Świdnicy, Książu i Mysłakowicach. Viviane Hagner, dyrektor artystyczna Krzyżowa-Music, także tym razem zaprosiła w charakterze seniorów znaczące postaci świata muzyki klasycznej i podobnie jak ostatnio, jako juniorzy zagospodarzą wschodzące gwiazdy z całego świata. Mimo że z ogromną radością patrzymy już przed siebie, warto jednak spojrzeć jeszcze wstecz. Nad drugą edycją warsztatów muzyki kameralnej i festiwalu Krzyżowa-Music patronat ponownie objęli ministrowie spraw zagranicznych Polski i Niemiec – Witold Waszczykowski oraz dr Frank-Walter Steinmeier. Aby sprostać repertuarowym oczekiwaniom uczestników i kierownictwa artystycznego, liczba muzyków wzrosła w drugiej edycji do 50 osób, reprezentujących 24 narodowości. Ponownie spotkali się ze sobą światowej sławy, doświadczeni interpretatorzy muzyki klasycznej (seniorzy) i wschodzące gwiazdy młodego pokolenia (juniorzy), którzy – bez wyjątku – są na początku swojej międzynarodowej kariery. Wśród dwunastu seniorów znalazły się tak poważane osobistości, jak legendarny Alfred Brendel, były allista Artemis Quartett Volker Jacobsen, klawirzysta i senior Marlboro Music – Charles Neidich, szwedzki celista Torleif Thedéén. Jako juniorzy – w sumie 38 muzyków – przybyli m.in. laureaci znaczących międzynarodowych wydarzeń: moskiewskiego konkursu im. P. Czajkowskiego, nowojorskiego konkursu Young Concert Artist, czy konkursu im. W. Lutosławskiego w Warszawie. Wszyscy oni znaleźli się w Krzyżowej, aby wspólnie dać się ponieść swojej fascynacji muzyką, wymienić się doświadczeniami i pogłębić rozumienie utworów podczas intensywnych prób. Viviane Hagner wielokrotnie była uczestniczką Marlboro Music, festiwalu muzyki kameralnej w USA, powstałego z inicjatywy muzyków, którzy wyemigrowali z Europy. Zebrane tam doświadczenia wywarły

Sprawozdanie z drugiej edycji Krzyżowa-Music. Muzyka z Krzyżowej dla Europy

Matthias von Hülsen | Dyrektor Zarządzający Krzyżowa-Music, członek Rady Fundacji „Krzyżowa”

wpływ na formułę Krzyżowa-Music w roku 2016. Jednym z celów tego międzynarodowego festiwalu jest budowanie porozumienia w Europie. Doświadczenia wyniesione z pierwszej edycji ułatwiły nam urzeczywistnienie wartości przyświecających także Marlboro Music, takich jak otwartość na świat, wymiana poglądów i pokojowe współistnienie, co w połączeniu z wysokokarłowymi interpretacjami dzieł muzycznych sprawiło, że spełnione zostały oczekiwania zarówno uczestniczących muzyków, jak i samej publiczności. Duch Krzyżowej wywarł ogromne wrażenie na uczestnikach Krzyżowa-Music, a towarzyszące mu sympozjum pt. „Muzycy na emigracji” z programem wypełnionym wykładami, rozmowami ze świadkami czasu i wizytami na wystawach historycznych, skłoniło muzyków do refleksji nad ich odpowiedzialnością jako pośredników między narodami. Krzyżowa – jak żadne inne miejsce – daje możliwość połączenia artystycznej dynamiki wyjątkowych muzyków z wymiarem historycznym. Szczególnym wydarzeniem w 2016 r. były dwa koncerty we Wrocławiu w ramach programu Europejskiej Stolicy Kultury. Odbyły się one w Oratorium Marianum Uniwersytetu Wrocławskiego i w Narodowym Forum Muzyki. Podczas tournée wieńczącego festiwal miały ponadto miejsce występy w Ambasadzie Republiki Federalnej Niemiec w Warszawie, podczas festiwalu w klasztorze Rühn (Meklembur-

gia-Pomorze Przednie), na zamku Hasselburg w Szlezwiku Holsztynie i w Berlińskiej Hali Koncertowej w ramach Young Euro Classic. Odbiorcami festiwalu byli nie tylko odwiedzający goście, ale także szeroka publiczność medialna. Koncert inauguracyjny w Krzyżowej był filmowany przez polską telewizję publiczną i został dwa razy pokazany. Festiwalowi Krzyżowa-Music była też poświęcona kilkugodzinna audycja wieczorna w Deutschlandradio Kultur, a 31 października wyemitowano „Krzyżowską noc”. Również stacja Berlin Brandenburg przygotowała dwa obszernie reportaże. Wszystkie koncerty zarejestrowano w radiowej jakości, a towarzyszący zespół filmowców sporządził szereg spotów, które były następnie rozpowszechniane poprzez sieci społecznościowe.

W szanowanym polskim czasopiśmie „Ruch Muzyczny” ukazała się obszerna recenzja. Kuratorem dwuczęściowego sympozjum „Muzycy na emigracji” był dr Moritz von Bredow. W swoim referacie prof. Wolfgang Rathert z Uniwersytetu w Monachium przedstawił życiorysy założycieli Marlboro Music, ze szczególnym uwzględnieniem Braci Fritz, Adolfa i Hermanna Buscha. W rozmowie z Moritzem von Bredow prof. Veronica Jochum von Moltke (New England Conservatory of Music), należąca do „senior musicians”, opowiadała jako świadek czasu o początkowych latach Marlboro Music. Veronica Jochum von Moltke, córka wielkiego dyrygenta Eugena Jochuma, jest także bratową Helmutha Jamesa von Moltke,

główną postacią Kręgu z Krzyżowej, niemieckiej grupy opozycyjnej. Opracowano ponad 40 dzieł muzyki klasycznej i współczesnej, z uwzględnieniem zakazanej za czasów narodowego socjalizmu muzyki tych kompozytorów, którzy musieli uciec na emigrację. We współpracy z odbywającym się po sąsiedzku festiwalem muzyki kameralnej „Ensemble” na Zamku Książ wspólnie zrealizowano występy. Krzyżowa-Music dała gościnne koncerty w Szczawnie-Zdroju, w Kościele Pokoju w Świdnicy i podczas „Festivalu dell’ Arte” w kotlinie jeleniogórskiej. Projekt Krzyżowa-Music realizuje kierowana przez mnie spółka non-profit z ograniczoną odpowiedzialnością o tej samej nazwie we współpracy z Fundacją „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego. Spółka ma trzech instytucjonalnych partnerów. Są to Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego, stowarzyszenie Kreisau-Initiative e.V. i Fundacja im. Freyi von Moltke dla Nowej Krzyżowej. Budżet w roku 2016 wyniósł 250.000 EUR. Za wyjątkiem 20.000 EUR przekazanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, środki pochodziły wyłącznie z darowizn, sponsoringu i dotacji organizacji pożytku publicznego z Niemiec, Polski, USA i Japonii. Razem z Viviane Hagner jesteśmy szczęśliwi, że pierwsze dwie edycje Krzyżowa-Music wyszły oszałamiająco i że udało się je zrealizować na najwyższym artystycznym poziomie. Ok. 3000 gości w pierwszych dwóch latach jest jak na koncerty muzyki kameralnej bardzo zadowalającym wynikiem. Ponadto był to wyjątkowy czas dla uczestniczących muzyków: korzyści płynęły nie tylko z artystycznych spotkań, lecz także w dużej mierze z „ducha” Krzyżowej. Jednocześnie byli oni zdania, że opuszczają to miejsce jako inni ludzie. Od młodych muzyków dało się nierzadko usłyszeć „life changing”, a nasi uczestnicy z Polski dziękowali za to, że w ich kraju odbywa się tak ważny festiwal muzyki kameralnej.

Jubileusz 25-lecia swojego istnienia Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży obchodziła pod hasłem „Perspektywa/Perspektive”, aby tym mottem podkreślić, o co tak naprawdę chodzi w polsko-niemieckiej wymianie młodzieżowej: o poznanie rówieśników z innych krajów i rozwijanie wzajemnej empatii tak, by w efekcie nauczyć się postrzegać sprawy z innej perspektywy. Gdy to się udaje, młodzi ludzie zaczynają bardziej szanować i doceniać to, co własne i co obce.

Ta myśl przyświeca pracy PNWM od momentu powołania jej przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec 17 czerwca 1991 roku. Ideą było, żeby w obliczu trudnej wspólnej historii to przede wszystkim młodzi ludzie z obu krajów mieli uczyć się wzajemnego zrozumienia i pokonywać stereotypy, aby w ten sposób budować pokojowe współistnienie w Europie. Od tej pory PNWM umożliwiła ponad 70 000 spotkań, w których wzięło udział ponad 2,7 milionów młodych ludzi z Polski i Niemiec, poznając codzienność w kraju sąsiada i nierzadko nawiązując przyjaźnie.

Wspólnie osiągniemy więcej

Poprzez kampanię „#2gether4more” skierowaną w roku jubileuszowym do młodych ludzi PNWM pokazała, jak wiele młodzież z Polski i Niemiec może dokonać wspólnie. Do „#2gether4more”

zgłoszonych zostało prawie 80 projektów. Podczas polsko-niemieckich spotkań młodzież realizowała razem akcje na rzecz lokalnej społeczności, takie jak taneczne flash moby, wizyty w domach spokojnej starości czy prace porządkowe na boiskach. Zdjęcia i materiały wideo z akcji uczestnicy umieścili w Internecie (2gether4more.dpjw.org).

Wspólny znaczek pocztowy

Od 2 czerwca 2016 roku ideę Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży łatwo można puścić w obieg – za pomocą specjalnego znaczka pocztowego. Z okazji jubileuszu 25-lecia PNWM Poczta Polska i niemieckie Federalne Ministerstwo Finansów (BMF) wydały identyczne znaczki okolicznościowe. Polski o wartości 2,50 złotego służy do wysłania krajowych listów priorytetowych. Jego niemiecki 90-centowy odpowiednik to nominał na listy zagraniczne wysyłane w obrębie UE.

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży świętuje 25. urodziny.

Spojrzenie wstecz i w przyszłość

Stephan Erb
Paweł Moras

Dyrektor zarządzający Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży
Dyrektor zarządzający Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży

Wspólne obchody jubileuszu

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej (FWPN) i Polsko-Niemiecka Fundacja na rzecz Nauki (PNFN) zorganizowały 8 czerwca 2016 roku w Berlinie wspólne przyjęcie letnie. Okazją do spotkania była 25. rocznica podpisania „Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy”, jednocześnie z którym powołano do życia PNWM i FWPN. Dla blisko 250 gości – przedstawicieli świata polityki oraz instytucji społeczno-obywatelskich – gospodarze przygotowali m.in. dwie dyskusje panelowe. Uczestnicy pierwszej z nich opowiadali o swoich kontaktach z Polską wczoraj i dziś. Druga była okazją do poznania specyfiki międzynarodowej pracy z młodzieżą oraz próbą odpowiedzi na pytanie, dlaczego współpraca młodych ludzi będzie ważna dla społeczeństw Polski i Niemiec także w przyszłości.

Oficjalna uroczystość jubileuszowa PNWM odbyła się 14 czerwca w Teatrze Studio w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie. Przybyli na nią partnerzy i przyjaciele PNWM oraz młodzi ludzie z Polski, Niemiec i Białorusi – uczestnicy kampanii „#2gether4more”. Przemówienia wygłosili minister Marzenna Drab, podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (MEN), dr Ralf

Kleindiek, sekretarz stanu w Federalnym Ministerstwie ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży (BM-FSJ), a także premier kraju związkowego Brandenburgia dr Dietmar Woidke, koordynator ds. polsko-niemieckiego dialogu społecznego i współpracy transgranicznej.

Misja i wizja

W ramach przygotowań do obchodów jubileuszu PNWM postanowiła także dokonać podsumowania swej działalności i zastanowić się, czym właściwie jest istota Organizacji i jakie cele stoją przed nią w przyszłości. Rezultatem tych rozważań jest nowe sformułowanie misji i wizji PNWM. Wiele kwestii w nich opisanych to wartości i cele, które już od dawna stanowią podstawy pracy PNWM. Podstawy najwidoczniej dobre, skoro przedstawiciele różnych krajów w Europie i na świecie, mających trudne relacje ze swoimi sąsiadami, w minionych latach wielokrotnie prosili PNWM o zaprezentowanie swoich doświadczeń w zakresie polsko-niemieckiej współpracy jako wzorcowych.

Przyszłość PNWM

Minione 25-lecie pokazało, że warto inwestować w polsko-niemiecką

wymianę młodzieży. Przekazywane do budżetu PNWM przez oba rządy wkłady finansowe już od dawna nie wystarczają jednak, by umożliwić realizację wszystkich wartościowych projektów. Rozrasta się spektrum zadań PNWM, jak na przykład w ostatnim roku

wspieranie uczniów niemieckich – kompetencja przekazana Organizacji przez niemieckie kraje związkowe. W roku jubileuszowym wkład rządu Rzeczypospolitej Polskiej do budżetu PNWM został podniesiony o milion złotych, a komisja budżetowa Bundestagu zatwierdziła podwyższenie wkładu rządowego Republiki Federalnej Niemiec od 2017 roku o dalsze milion euro. To ważne kroki dla przyszłości polsko-niemieckiej wymiany młodzieży.

W tym roku, w którym tak wiele mówi się o polsko-niemieckich relacjach, w którym po raz kolejny konieczne jest skupienie uwagi na „budowaniu Europy na nowo” poprosiliśmy o komentarz wydarzeń roku 2016 wybranych członków Rady Fundacji „Krzyżowa”. Ze strony niemieckiej swoją perspektywę przedstawił historyk, polityk, przedstawiciel partii SPD w Parlamencie Europejskim, m.in. członek zwyczajny Komisji Spraw Zagranicznych i Komisji Rozwoju, zastępca członka Podkomisji Praw Człowieka i komisji śledczej Panama Papers, Pan Arne Litz. Ze strony Polskiej – historyk, autor licznych prac naukowych i artykułów popularnonaukowych z zakresu m.in. stosunków polsko-niemieckich, doradca w Gabinetie Politycznym Ministra Spraw Zagranicznych, dr. Piotr Łysakowski. Zachęcamy do zapoznania się z ich refleksjami.

Spojrzenie na rok 2016 z perspektywy europośła

Głównym celem Kręgu z Krzyżowej było przewyciężenie wszelkiego nacjonalizmu i stworzenie europejskiej wspólnoty narodów...

Arne Litz | Europoseł, członek Rady Fundacji „Krzyżowa”

Z wielką radością przyjąłem prośbę, aby jako europoseł napisać artykuł do biuletynu „Rok w Krzyżowej” 2016. W tym roku często rozmyślałem o Krzyżowej i jej przesłaniu dla nas dzisiaj. I zastanawiałem się nad tym, jaka odpowiedzialność spoczywa na nas jako obywatelach Europy. Nie wynikało to tylko z faktu, że jestem członkiem Rady Fundacji „Krzyżowa” i uczestniczę w pracy gremiów w Krzyżowej. Kluczowym zagadnieniem w tegorocznej pracy gremiów było zaktualizowanie samoświadomości Fundacji, co zachęcało do historycznego spojrzenia na cele i postulaty Kręgu z Krzyżowej w czasach narodowego socjalizmu.

Jak dynamicznie rozwijały się tendencje nacjonalistyczne w ostatnim roku w Europie i jak traktować je w kontekście niektórych celów Kręgu z Krzyżowej?

Głównym celem Kręgu z Krzyżowej było przewyciężenie wszelkiego nacjonalizmu i stworzenie europejskiej wspólnoty narodów, której członkowie ściśle współpracowaliby w kierunku federacji

europejskiej, aby pokonać „nienawiść i kłamstwo”. Chociaż założenia Kręgu z Krzyżowej w roku 1943 dotyczyły w szczególności Niemiec, mogą one, zważywszy na ich europejskie ukierunkowanie, odnosić się także do innych krajów Europy. Wśród wielu założeń moją uwagę w tym roku przykuł następujący punkt, według mnie tak bardzo aktualny dla Europy, a w szczególności dla niektórych krajów członkowskich i jeszcze bardziej – dla państw kandydujących do UE:

„ 1. Zdeptane prawo należy odbudować i podporządkować mu wszystkie sfery ludzkiego życia. Sumienni, niezawisli, wolni od strachu przed ludźmi sędziowie będą sprawować pieczęć nad wszelkimi działaniami, zmierzającymi do odbudowania przyszłego pokoju.”

Rosnący nacjonalizm i prawicowy ekstremizm wyczuwa się i słyszy każdego dnia w Parlamencie Europejskim w pisemnych opracowaniach i przemówieniach. Prawie jedna piąta wszystkich posłów jest już zdecydowanie antyeuropejska,

nacjonalistyczna i prawicowo populistyczna.

Najbardziej przełomowym momentem nacjonalizmu w roku 2016 był bez wątpienia Brexit, kiedy jego protagoniści, członkowie brytyjskiej Partii Niepodległości Zjednoczonego Królestwa (UKIP), będącej najmocniejszą grupą polityczną Wielkiej Brytanii, wykorzystali Europarlament jako scenę dla swojego celu. Patrząc retrospektywnie, konserwatywny premier Cameron zaprzepaścił przy tym nie tylko swoją przyszłość polityczną i swoje osobiste ambicje, lecz także członkostwo swojego kraju w Unii Europejskiej. Przez wiele lat działał wyraźnie w sposób antyeuropejski i jego nieudana kuglarska sztuczka wymuszona w 2016 r. umowy europejskiej, dotyczącej większych swobód dla wyspy, nie mogła już zmienić sytuacji, aby przekonać Brytyjczyków do Europy jako modelu przyszłości. On i wyspa dali się nabrać nacjonalistom, m.in. UKIP i antyeuropejskiej kampanii naznaczonej nienawiścią i kłamstwami. Ostatecznie nie tylko Wielka Brytania, lecz również Europa

stały się wspólnie ofiarami narodowej zabawy zapałkami, co znacznie osłabia Europę, a potencjalne negocjacje odnośnie wyjścia z Unii będą w nadchodzących latach pochłaniać w znacznej mierze zasoby czasowe i siły wszystkich instytucji europejskich i rządów. Pozostaje tylko mieć nadzieję, że ta sytuacja wyzwoli także nowe siły i dynamikę, udaremniając do tej pory przez Wielką Brytanię, które mogą okazać się dobre dla Europy. Oprócz zwiększonego ograniczenia rajów podatkowych, myślę tutaj szczególnie o nowo sformułowanej europejskiej polityce bezpieczeństwa i obrony, która już przez samo połączenie zasobów uwalnia znaczące środki finansowe i wzmacnia europejską więź krajów członkowskich.

Dla mnie, jako polityka ds. zagranicznych i chrześcijanina, szczególnie ważne jest, byśmy w końcu mieli dobrze dopasowaną politykę Unii Europejskiej dotyczącą eksportu uzbrojenia, która traktuje eksport uzbrojenia tylko jako instrument polityki zagranicznej, a nie jak dobytek – jako eksport zwykłego towaru.

Niemniej jednak, przeważa szkoda polityczna, jaką pociąga za sobą Brexit. Szkoda polityczna, którą inni nacjonalistyczni populiści wykorzystują w Parlamencie Europejskim i w europejskich krajach członkowskich do osiągnięcia swojego nowego celu, jakim jest Europa wzmocnionych państw narodowych. Zarówno pani Le Pen z Frontu Narodowego (FN), jak i pani von Storch z Alternatywy dla Niemiec (AfD), opowiedziały się za tym bezpośrednio po referendum i wezwały do naśladowania Brytyjczyków.

Niezależnie od wyniku głosowania w sprawie Brexit-u, również w Niemczech wybory do Landtagu, w szczególności w Saksonii-Anhalt i w Mecklemburgii – Pomorzu Przednim, cechowały nienawiść

i kłamstwo lub też tani populizm w niespotykanym dotychczas stylu. W obu krajach związkowych antyeuropejska, nacjonalistyczna i populistyczna partia „Alternatywa dla Niemiec” wstrząsnęta wynikami wyborów do Landtagu. Z wynikiem ponad dwudziestu czterech i dwudziestu procent partia zyskała bardzo wysokie poparcie w społeczeństwie. W starych krajach związkowych poparcie dla tej partii wynosi już ponad dziesięć procent i na tym poziomie prognozuje się obecnie jej wynik w tegorocznych wyborach do Bundestagu. Tymczasem AfD określa takie ruchy jak PEGIDA partnerami w społeczeństwie obywatelskim, a pan Pretzell, jeden z dwóch europosłów AfD, wstąpił w tym roku do nacjonalistycznego i radykalnie prawicowego bloku Wolnościowej Partii Austrii (FPÖ) i Frontu Narodowego. To budzące obawy tendencje, które miały miejsce w 2016 roku i które wymagają społecznych i politycznych odpowiedzi. Wybory prezydenckie w Austrii, w których kandydat nacjonalistycznej partii FPÖ prawie zwyciężył, to kolejne wybory, które trzymały Europę w napięciu. Reasumując, podczas wielu wyborów w Europie można zauważyć, że ukierunkowane nacjonalistycznie i antyeuropejskie partie zdobywają coraz więcej głosów. Jeżeli tendencja wzrośnie w następnych latach i ich wyborcy, przy najczęściej niskiej frekwencji, będą głosować w następnych wyborach do Parlamentu Europejskiego, słuszne staje się hipotetyczne pytanie, czy następny i późniejszy parlamenty będą jeszcze w ogóle proeuropejskie.

Obok licznych podróży służbowych do kandydującej do Unii Europejskiej Turcji, gdzie praworządność i wolność prasy została tak dalece stłumiona, że prezydent zamierza obecnie ustanowić dyktaturę oraz do USA, które doświadczyły skrajnie populistycznej walki wyborczej

nienawiści i kłamstwa, bywałem często w Polsce.

Wielokrotnie byłem oczarowany wspaniałymi osiągnięciami Wrocławia, podczas gdy miasto to pełniło funkcję Europejskiej Stolicy Kultury i jako europejska metropolia świadomie i z radością zapraszało nasz kontynent i prezentowało swoją otwartość. Jak miło, że projekt Krzyżowa-Music był częścią programu! Poza tym byłem pod wrażeniem rozmów z takimi działaczami politycznymi, jak Barbara Nowacka – z jej polityczną prostolinijnością w zasadniczych kwestiach społeczno-politycznych i proeuropejską orientacją. Ponadto, podczas wręczenia Europejskiej Nagrody Obywatelskiej spotkałem w Warszawie i w Brukseli przedstawicieli bezpartyjnego ruchu społecznego KOD, który opowiada się za zachowaniem wolności prasy i praworządności, a w szczególności za niezależnością Trybunału Konstytucyjnego i demonstrował pokojowo wraz kilkuset tysiącami demonstrantów. Wstawia się za tym, co Krąg z Krzyżowej określał mianem niezależnego prawa jako najwyższego dobra z podporządkowanymi mu wszystkimi sferami ludzkiego życia i przekonaniem członków Kręgu z Krzyżowej, że wszelkie działania zmierzające do odbudowania przyszłego pokoju wymagają jako podstawy sumiennych, niezawisłych, wolnych od strachu przed ludźmi sędziów.

Może rok 2016 zapisze się w pamięci jako rok odradzającego się nacjonalizmu w Europie. Tym ważniejsze jest, aby być podczas wszystkich przyszłych działań, trzymać się takich filarów jak pluralistyczna demokracja, wolność prasy i niezależne państwo prawa jako narzędzi tworzących silną Europę, a tym samym stosować merytoryczny kompas Kręgu z Krzyżowej w codziennej polityce i przekazywać go przyszłym pokoleniom.

Spojrzenie na rok 2016 z perspektywy specjalisty ds. stosunków polsko-niemieckich

dr Piotr Łysakowski

Doradca w Gabinetach Politycznym Ministra Spraw Zagranicznych, członek Rady Fundacji „Krzyżowa”

Od dłuższego czasu, obserwując zdarzenia w otaczającym nas świecie, zastanawiam się nad kwestią „jak będzie wyglądać współpraca polsko-niemiecka czy niemiecko-polska za kilka miesięcy, a nawet lat”. Dziś trudno mi na to pytanie odpowiedzieć w sposób jednoznaczny. Zanim swoje myśli skupię na analizie aktualnej sytuacji naszych stosunków dyplomatycznych, pozwolę sobie na krótki „rzut oka” wstecz.

17 czerwca 1991 roku zawarto Traktat o „...dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy...”, dokument stanowiący kamień węgielny pod dzisiejsze stosunki polsko-niemieckie. Niewiele osób pamięta, że niecałe dwa lata wcześniej odbyła się w Krzyżowej „Msza Pojednania”. Miała ona miejsce tuż po tym, jak pękły w Berlinie kordony graniczne, co miałem szczęście i przywilej oglądać na żywo. Warto przy tej okazji zastanowić się i zapytać, które z zamiarów opisanych i zawartych w tym ważnym w dziejach naszych stosunków dyplomatycznym akcie, udało się nam zrealizować, a których nie i dlaczego. Pytam o to 25 lat po podpisaniu Traktatu. Pytam równocześnie w zupełnie innych warunkach. Pytamy my Polacy i pytają Niemcy. Niby ci sami, ale już zupełnie inni ludzie – z jednej i drugiej strony, mówiący innym językiem niż wtedy i mający zupełnie inne doświadczenia niż ci, którzy Traktat podpisywali. To ważne i nie można tych zmian lekceważyć, jeśli chcemy znać odpowiedź na nurtujące nas pytania. Bez ich zrozumienia nie ruszymy do przodu z naszymi współ-

nymi, a równocześnie różnymi, marzeniami o Europie, silnej Polsce i silnych Niemczech. Utkniemy w marazmie „pozornego sukcesu” – nie powtórzę za niemieckim publicystą „...w marazmie kiczu pojednania...”. Dziś nie musimy przełamywać wrogości wyrosłej po latach koszmaru II Wojny Światowej, koszmaru niemieckich obózów, łapanek, ulicznych egzekucji, wywózek na przymusowe roboty. Co najwyżej, powinniśmy bardzo uważnie pilnować, by nie powróciły dawne i groźne stereotypy, mogące zburzyć to, co do tej pory z takim wysiłkiem budowano. A powrócić mogą. W końcu nic nie jest dane raz na zawsze. Widzę to wyraźnie czytając dziś niemiecką prasę. Pytania o przyczyny braku obiektywizmu w prezentowaniu polskich spraw wymagają głębszej analizy. Trzeba o tym zawsze pamiętać. W imię zachowania dobrego sąsiedztwa należy takim sytuacjom wszelkimi metodami zapobiegać. Potrzeba do tego szacunku dla partnera i jego suwerenności, w szerokim rozumieniu tego słowa. Należy akceptować to, że ma odmienne od nas zdanie, że inaczej

widzi te same, co my sprawy, że chce rozwiązywać problemy innymi metodami niż my. Przecież różnorodność i eleganckie różnienie się, to prawdziwe oblicze demokracji – w kontaktach między narodami i państwami nie ma prawd jedyńskich i nie ma tych, którzy zawsze mają rację. Demokracją nie bywa bowiem chodzenie równym krokiem w kierunku, który wyznacza silniejszy. Przystosowywanie się do takich oczekiwań można, i nawet należy, nazwać nawet oportunistycznym i brakiem mądrości, a także po prostu, i wręcz – jej zaprzeczeniem i destrukcją demokratycznych zasad, na których od początku była ufundowana Unia Europejska. Nie o to nam przecież chodzi we wzajemnych kontaktach. Chcemy je, tak mi się przynajmniej wydaje i tak chciałbym je widzieć, kształtować po partnersku. Chcemy nadać im nową – tak potrzebną w trudnych, pełnych zagrożeń czasach – dynamikę, która być może uchroni nas przed złymi skutkami popełnianych w naszym otoczeniu błędów. Chcielibyśmy to robić, i powinniśmy to robić, i dla Niemców, i dla Polaków, i dla Europejczyków.

W naszej poważnej, trwającej już wiele lat rozmowie, która mam nadzieję, że będzie trwać w sposób niezakłócony jeszcze wiele lat, musimy zrozumieć, że nie pouczenie i połajanki wygłaszane z pozycji „lepiej wiedzących”, ale szczerzy dialog o wszystkim, szczerza i uczciwa rozmowa, pomogą nam lepiej wzajemnie zrozumieć to, o co od lat nam przecież chodzi. W końcu czas na wzajemne poznanie się mieliśmy przez ostatnie kilkadziesiąt lat. Najwyższy czas, aby skupić swoją uwagę na wzajemnym zrozumieniu się. To o wiele więcej, niż tylko „znać się”. Trzeba więc powtórzyć raz jeszcze: musimy się rozumieć i musimy chcieć się zrozumieć, bez tego rozmowa między nami nie jest możliwa. Mimo upływu wspomnianych już ponad 25 lat musimy ciągle nad tym pracować. Są po temu istotne wzory, wyznaczone wcześniej przez polskich Biskupów – Wyszyńskiego i Kominka, niemieckiej „Bensberger Kreis”, młodzież z Aktion Sühnezeichen, działacze z PAX Christi, czy wcześniejsze Memorandum niemieckich Ewangelików, a także patrzących „do przodu” ponad wojennym dramatem polityków, ludzi nauki, ludzi dobrej woli, a generalnie – odważnych wizjonerów z Polski i Niemiec, którym leżało na sercach pojednanie między naszymi narodami. Nie można zapomnieć też o roku 1970, kiedy Willy Brandt, niezależnie od tego do kogo kierował swój gest, klękał przed pomnikiem Bohaterów Getta w Warszawie i o latach 1989-1990. Wówczas, w listopadzie 1989 r., kiedy odbywała się wizyta kanclerza Helmuta Kohla w Polsce, w Krzyżowej – szef niemieckiego rządu i premier Tadeusz Mazowiecki przekazali sobie znak pokoju w czasie mszy świętej. Było to tym bardziej symboliczne, że wtedy właśnie, o czym wspominałem już wcześniej, „walił się mur” między RFN a NRD. Wszyscy wyżej wymienieni dokonali aktów wielkiego

człowieczeństwa decydując się na „przebaczenie” i prosząc o nie. Mało w historii świata i Europy takich wielkich i bezinteresownych gestów, owocujących później wielkimi dziełami. Pokuszę się o stwierdzenie, że nie ma ich w zasadzie wcale, bo takim niepowtarzalnym dziełem jest właśnie polsko-niemieckie pojednanie. Takiej postawy i wielkości polityków potrzeba nam bardzo także dzisiaj. Mamy przecież możliwość, by naszą rozmowę o sobie rozwijać, będąc wspieranymi przez wspólne polsko-niemieckie instytucje i kreowane przez nie inicjatywy. Spośród tych instytucji wymieniłbym: Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży, Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej, Fundację „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego, Międzynarodowy Dom Spotkań w Oświęcimiu czy Fundację Polsko-Niemieckie Pojednanie. Gdy są chęci do współpracy i gdy wspólnie wyznaczamy sobie kierunki działań, wówczas możemy je realizować bez przeszkód, szanując suwerenne wybory partnerów. W osiągnięciu zamierzonych celów nie powinniśmy, i nie mogą, przeszkadzać nam różnice. A należy pamiętać o tym, że jesteśmy, byliśmy i będziemy różni. Tak, jak różnią się między sobą Polacy i Niemcy, tak różne są też Polska i Niemcy, a mimo to tak samo kochamy wolność oraz swoje małe i wielkie Ojczyzny, i tak samo pragniemy żyć w przyjaźni i w pokoju. Jasnym dla mnie jest, że nasze państwa potrzebują się nawzajem. Niemcy potrzebują Polski silnej i przewidywalnej, Polska – Niemiec prawdziwie rozumiejących jej historycznie uzasadnione obawy i polski „krzyk” o pamięć minionych dramatów. Nie jest to wcale próba „pisanie historii na nowo”, ale wołanie o uczciwą pamięć, w której nie ma miejsca na mylenie ofiar ze sprawcami i szukanie fałszywego alibi. Właśnie teraz, gdy nagle okazało się, że Europa nie

jest aż tak bezpieczna, jak się do niedawna niektórym wydawało, nie możemy, a wręcz – nie wolno nam o tym zapominać. Tylko ścisła współpraca polsko-niemiecka może zapobiec stworzeniu struktury europejskiej dwóch prędkości i wyabstrahowanego z rzeczywistości „centrum” unijnego, które nie obejmuje wszystkich aktywnych państw UE. Gdyby ziścił się taki scenariusz, byłaby to zasadnicza porażka wielkiej idei Roberta Schumanna i obelga rzucona w twarz Polakom i Niemcom, którzy ryzykowali wszystko, w tym wielokrotnie nawet życie i wolność, angażując się w pojednanie między naszymi narodami i państwami. W tej chwili dla Polski niezmiernie istotne są zdolności Unii Europejskiej do wcielania w życie ogólnoludzkich wartości i odgrywania pozytywnej roli na arenie międzynarodowej. Mocna współpraca między Polską a Niemcami jest konieczna w obliczu wspomnianych wyżej zagrożeń, ale także wobec – zagrożenia terrorystycznego, wywołanego różnymi czynnikami, niekoniecznie i nie zawsze zależnymi od naszej woli, braku stabilności w obszarze basenu Morza Śródziemnego i w końcu – wobec konfliktu na Ukrainie, wywołanego przez agresywne zachowania jednego z naszych sąsiadów, z którym chcemy żyć w pokoju. Wszystkie te elementy są istotne dla naszej współpracy, ale ten ostatni, kwestionujący legalność i prawne istnienie powojennych granic europejskich, budzi poważne zaniepokojenie uważnego obserwatora polityki i historii, który wie czym „to” się może skończyć i ile może kosztować w szerokim rozumieniu tego słowa. Myślę, że Polska liczy w tym kontekście na wzmocnienie współpracy w dziedzinie obronności i oczekuje wyraźnego wsparcia od Niemiec, rozumiejących całą złożoność sytuacji w naszym regionie. Taka współpraca leży w na- ▶

► szym wspólnym interesie, podobnie jak wzmacnianie defensywnych obowiązków Sojuszu Północnoatlantyckiego, także i trwałej infrastruktury NATO w Polsce. Ten obowiązek i zobowiązanie zostały potwierdzone podczas szczytu Paktu Północnoatlantyckiego w lecie 2016 roku w Warszawie. Trzeba stwierdzić bardzo mocno – wspólne działania nie mają ostrza ofensywnego. Są obronną odpowiedzią na agresywną politykę Federacji Rosyjskiej, która usiłuje zburzyć powojenną architekturę porządku europejskiego w imię swoistego rozumianego „neoimperializmu”. Przecież „...Rosja nie ma granic...” jak „żartował” ostatnio Pan Prezydent Putin. Domyślam się, że nasi niemieccy sąsiedzi rozumieją nasze obawy, a może inaczej – chciałbym mieć pewność, że je rozumieją. Przeszliśmy razem, Polacy i Niemcy, w czasie jaki upłynął od podpisania Traktatu długą drogę – przypomnę przy tym, że wcześniejszy długotrwały podział Niemiec stał w poprzek integracji europejskiej. Bez jego przezwyciężenia nie byłoby też takich, jakie są obecnie, stosunków polsko-niemieckich i nie byłoby też Europy, jaką teraz mamy. Zjednoczenie Niemiec nie byłoby zaś możliwe bez pontyfikatu Jana Pawła II i będących jego niewątpliwą spuścizną „Sierpnia 1980” oraz Solidarności. Współpraca między naszymi państwami nie byłaby możliwa, gdyby nie społeczeństwa obywatelskie – „zwykli ludzie”, którzy również są twórcami „cudu pojednania” i kooperacji oraz ich beneficjentami, a także gdyby nie gwarancja tego, że nasza współpraca będzie trwała niezależnie od różnic w widzeniu otoczenia i własnych interesów, które są integralną częścią procesów demokratycznych. Polityczne związki obu naszych krajów pokazują, jak efektywna i skuteczna może być współpraca państw, posiłkująca

się przynależnością do struktur europejskich i szanująca suwerenność narodową. Dzisiaj pierwszoplanowym zadaniem dla nas – Polaków i Niemców – jest rozwijanie i utrwalanie istniejącej infrastruktury współpracy. Wymaga to zaangażowania obu państw i wszystkich, którym leży na sercu dobro sąsiedztw i związany z nim polsko-niemiecki dialog wraz z wynikającym z niego wzajemnym szacunkiem. Pisząc o dialogu oczekuję i jednocześnie proszę o rozmowę. Rozmawiamy i o historii, i o polityce, i o sobie. Rozmawiamy i budujemy mocne więzi gospodarcze. Polska jest dziś największym partnerem gospodarczym Niemiec w Europie Środkowej. Niemcy z kolei to, według dostępnych statystyk, największy importer produktów z Polski. Polacy są znaczącą grupą zawodową na niemieckim rynku pracy. Funkcjonuje duża liczba polskich przedsiębiorstw w Niemczech. To miara sukcesu naszych sąsiedzkich i bardzo bliskich stosunków, jakie funkcjonują od lat. Nie wspominać pisząc ten tekst o więziach osobistych – a tu kolejny sukces, bo liczba mieszanych, polsko-niemieckich związków stale rośnie. Staram się definiować sukcesy we wzajemnych kontaktach – przypomnijmy więc, że istotną rolę odgrywają niemiecka mniejszość w Polsce i Polacy w Niemczech. Obie te społeczności są nie tylko pomostem między Polakami a Niemcami, ale ich sytuacja jest także barometrem stosunków polsko-niemieckich i mam nadzieję, że tak pozostanie. Wychodząc z takiego założenia powinniśmy zrobić wszystko, by przywrócić dawną pozycję mniejszości polskiej w Niemczech, której położenie prawne i faktyczne zostało zdruzgotane decyzjami Hermanna Goeringa. Nie jest to trudne – wręcz przeciwnie – trzeba tylko odrobiny wysiłku, trzeba tylko chcieć i problem będzie rozwiązany. Z korzy-

ścią dla obu naszych państw należy poprawić symetrię we wspieraniu i traktowaniu obu społeczności. Zapowiedzi Ministra Steinmeiera dotyczące nauczania języka polskiego są dobrym, ale dopiero pierwszym krokiem w tym kierunku. Potrzeba kolejnych. Oprócz tego mamy jeszcze wiele wspólnie do zrobienia. Agenda jest bardzo bogata. Musimy myśleć o zabezpieczeniu energetycznym równym dla wszystkich europejskich państw. Bezpieczeństwo w tych kwestiach jest ważne dla wszystkich, nie dla wybranych, mających dobre kontakty biznesowe z monopolistami. Ważne jest zgodne z interesami wszystkich europejskich państw i narodów rozwiązanie dramatycznej kwestii uchodźców. Wszystkie te kwestie wiążą się nierozłącznie z bezpieczeństwem wspólnej Europy i jej politycznej oraz prawnej przestrzeni tegoż bezpieczeństwa. Trzeba zrobić wszystko, i jeszcze więcej niż potrzeba dla naszej wspólnej przyszłości, a jestem pewien, że możemy osiągać sukcesy jeszcze większe niż te, które są naszym udziałem w ciągu ostatnich 25 lat. Jeśli jesteśmy odpowiedzialni i rozumiemy tę odpowiedzialność, musimy poszczególne trudne kwestie, stojące przed nami, rozwiązywać. Od tego w dużym stopniu zależy przyszłość naszych stosunków i przyszłość Europy. Takiej postawy oczekują nie tylko Polacy, jak i Niemcy, ale także i Europejczycy. By te oczekiwania spełnić musimy inwestować wysiłek w rozbudowywanie infrastruktury wzajemnych kontaktów, wzmocnić współpracę między parlamentami, i to nie tylko na płaszczyźnie dwustronnej, ale szerokiej, europejskiej i nawet – światowej. Postarajmy się też nauczyć młodzież wzajemnego rozumienia się na bazie prawdy i uczciwości. Mamy przecież po temu narzędzia i możliwości – to będzie najlepsza z możliwych inwestycji w naszą wspólną przyszłość. ▮

To już 10 lat!

Rafał Borkowski
Małgorzata Wojtyna

Prezes Zarządu Międzynarodowego Centrum Konferencyjnego „Krzyżowa”
Menedżer Międzynarodowego Centrum Konferencyjnego „Krzyżowa”

Aż trudno w to uwierzyć, ale Międzynarodowe Centrum Konferencyjne „Krzyżowa” (MCK) działa już 10 lat. Przez ten czas wiele się zmieniło i z okazji tego małego jubileuszu pozwolimy sobie na krótkie podsumowanie, w którym nie zabraknie wspomnień, ale i pewnych ciekawych faktów.

W 2007 roku, pierwszą Menedżer MCK została Monika Romanowicz-Pioruńska. W tym okresie do dyspozycji gości mieliśmy 185 miejsc noclegowych, a w naszym kompleksie rocznie nocowało średnio 20 tysięcy gości. Recepta mieściła się wówczas w budynku „Spichlerz”, a o podniebienie Gości dbała restauracja „Obora”, popularnie zwana „U Waldka”, którą dzierżawili od Fundacji „Krzyżowa” Państwo Waldemar i Violetta Dużniak.

Kolejne nazwisko w historii MCK to Beata Czech, która w latach 2009-2014 kierowała Centrum Konferencyjnym. Wtedy to, w 2012 roku, cała gastronomia została przejęta przez MCK „Krzyżowa”, Restauracja „U Waldka” zamieniona została na Restaurację „U Hrabiego”, a re-

cepcję przeniesiono do budynku „Obora”.

Od 2012 roku Międzynarodowe Centrum Konferencyjne zaczęło budowanie własnej gastronomii. Ogromny wkład w ten proces miały wszystkie Panie pracujące w naszej kuchni. Ciasta Pani Danusi są najczęściej zamawianym deserem i znalazły się w menu Restauracji, a obiady Pani Marysi i Pani Agnieszki zachwycają młodzież z całej Europy. Nie możemy nie wspomnieć o przepysznej kawie, której sprzedaliśmy dotąd blisko 45 tysięcy filiżanek, a wraz z kawą ok. 15 tysięcy ciast.

W latach 2014-2016, członkiem Zarządu MCK była Aleksandra Królak-Wąsowicz, która wcześniej odpowiadała m.in. za pozyskiwanie funduszy na działalność Fundacji „Krzyżowa”. W tym okresie postawiliśmy na promocję, sprzedaż i marketing naszej oferty hotelowo-gastronomicznej. We współpracy z wałbrzyską firmą „heapmail internet solution Sp. z o.o.” opracowana została nowa koncepcja CI spółki (Corporate Identity), promująca nowy wizerunek Centrum Konferencyjnego, re-

stauracji „U Hrabiego” oraz Hotelu „Spichlerz”. W tych działaniach pomogła nowa strona internetowa www.krzyzowa.pl oraz nowa karta dań, która zawiera kompozycje smakowe oparte na najwyższej jakości składnikach, częściowo pochodzących od lokalnych dostawców i ziołach pochodzących z naszego ogrodu. Istotną rolę w kształtowaniu nowych smaków odegrał ówczesny szef kuchni Pan Leonard Marynowski.

Od 2014 roku Międzynarodowym Centrum Konferencyjnym kieruje Małgorzata Wojtyna. W tym okresie trzykrotnie odbyły się na naszym terenie Dożynki Gminne. Te ubiegłoroczne miały nawet zasięg wojewódzki. Dwukrotnie gościliśmy „Festiwal Balonów”, którego kolejna edycja odbędzie się już na przełomie kwietnia i maja 2017 roku.

W ubiegłym roku MCK odwiedziło ponad 30 tysięcy gości. Blisko 8 tysięcy z nich spędziło przynajmniej jedną noc w Hotelu „Spichlerz” lub w pokojach w „Oborze” czy „Stajni”. Aż 7 młodych par zdecydowało się, że to właśnie u nas chcą spędzić ten wyjątko- ▮

Hotel „Spichlerz” CENTRUM KONFERENCYJNE Restauracja „U Hrabiego”

Wy dzień w ich życiu. Dwie z nich zdecydowały się na błogosławieństwo w naszym Pałacu i ceremonię ślubną w Kościele Św. Marcina, znajdującym się przy wejściu na teren Fundacji. Rekordowo, bo aż 9 rodzin, zdecydowało się na organizację przyjęcia komunijnego w Krzyżowej.

Bardzo ważnym obszarem w działalności MCK jest świadczenie usług szkoleniowo-konferencyjnych. Dowodem jest 48 szkoleń i konferencji, które w 2016 roku odbyły się w naszym ośrodku, a w których wzięło udział ponad 2,5 tysiąca osób. Nie byłoby to możliwe, gdyby nie ciągła praca nad zwiększaniem komfortu pobytu naszych gości, urozmaicaniem oferty oraz wprowadzaniem w 2016 roku systemem obsługi sprzedaży POS (point of sales). Przez te ostatnie kilka lat udało nam się rozszerzyć bazę noclegową ze 185 do ponad 200 miejsc. Kompleksowy remont „Domu Ogrodnika” oraz części „Stajni” spowodował, wyraźne podniesienie standardu naszej bazy noclegowej. Bardzo ważnym osiągnięciem jest zapewnienie dostępu do bezprzewodowego internetu na terenie całego

ośrodka. Na szczęście mało kto pamięta już czasy, kiedy w Krzyżowej telefonów komórkowe „łapały zasięg” tylko pod latarniami.

Każda działalność, aby przetrwać na tak dynamicznie rozwijającym się rynku, jakim jest rynek hotelowo-gastronomiczny, musi mieć solidne fundamenty. Jednym z nich są na pewno pracownicy MCK, którzy od lat wkładają serce w to, co robią. Drugim jest umiejętność zarządzania, które od samego początku zapewnia Zarząd MCK. Rafał Borkowski, od 10 lat Prezes Zarządu MCK, tak podsumowuje ten okres:

„Przez tych 10 lat wspólnie z naszymi Gośćmi uczyliśmy się nowych smaków, poznawaliśmy nowe trendy i staraliśmy się konsekwentnie podnosić poprzeczkę. W naszej kuchni goszczą tradycyjne smaki dwóch kultur – polskiej i niemieckiej, okraszone elementami europejskimi. W odpowiedzi na zapotrzebowanie Gości doskonaliliśmy i doskonalimy menu wegetariańskie, wegańskie, jak i kuchnię „dla alergików”. Pracujemy również nad tym aby serwować produkty regionalne i sezonowe,

pomaga nam w tym współpraca m.in. z Panem Michaeliem Korffem i gospodarstwem „Ekolomia”. Naszym kolejnym kuchennym wyzwaniem jest m.in. kuchnia ekologiczna i produkty fairtrade.

Bardzo cieszy nas fakt, iż nasze starania są zauważone przez odwiedzających nas Gości. W 2016 roku aż 6393 razy została wypełniona ankieta satysfakcji z oferowanych przez nas usług. Z ich analizy wynika, że średnio nasi goście określają jakość wyżywienia na 80%, zakwaterowania na 85%, wyposażenie ośrodka na 83%, a funkcjonalność aż na 86%.

Dziękujemy bardzo za wszystkie Państwa opinie. Dobre, utwierdzają nas w przekonaniu, że zmierzamy we właściwym kierunku, krytyczne – skłaniają do refleksji, mobilizują do działania i pomagają poprawić niedociągnięcia.”

Zachęcamy zatem Państwa do odwiedzenia nas w 2017 roku i wraz z nami budowania historii kolejnych 10-u lat Międzynarodowego Centrum Konferencyjnego „Krzyżowa”.

Pragniemy podziękować instytucjom, firmom i urzędом wspierającym nas finansowo, rzeczowo, jak i merytorycznie w realizacji projektów w 2016 roku:

Akademia Ewangelicka w Berlinie Anykščių švietimo pagalbos tarnyba Biuro Informacyjne Parlamentu Europejskiego we Wrocławiu CELF – Centre for Vocational Education Lolland Falster Digital Hub Development Agency Dolnośląska Izba Rzemieślnicza Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków Dom Spotkań z Historią w Warszawie Doschem Sp. z o.o. Federalna Fundacja Badań nad Dyktaturą SED Federalne Ministerstwo do spraw Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży (BMFSFJ) RFN Fundacja „Merkury” Fundacja „Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość” w Niemczech Fundacja im. Freyi von Moltke dla Nowej Krzyżowej Fundacja im. Vigoureux-Neuerburg na rzecz dzieci Fundacja Konrada Adenauera Fundacja Mercator GmbH Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowa Agencja Programu „Erasmus+” Fundacja Sanddorf-Stiftung Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Świdnicy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy Gminny Zespół Oświaty – Gmina Świdnica Grone-Schulen Niedersachsen GmbH	H2 Learning Heapmail internet solution Sp. z o.o. IBB e.V. Kancelaria Prawna Schneiders Kancelaria Prawna sdz legal Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II w Lublinie Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego Konsulat Generalny Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu Kraj związkowy Nadrenia Północna – Westfalia Kreisau-Initiative e.V. Mercedes Grupa Wróbel – Mirosław Wróbel Sp. z o.o. Miasto Dzierżoniów Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej RP Ministerstwo Spraw Zagranicznych RFN Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP Muzeum Historii Polski Narodowy Instytut Dziedzictwa National College of Art and Design Niemiecki Związek Ludowy Opieki nad Grobami Wojennymi (Kassel –Berlin) Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu Ośrodek Rozwoju Edukacji Parafia Ewangelicko-Augsburska w Świdnicy Pax Christi w Aachen	Podkarpacki Uniwersytet im. Władysława Stefanyka w Iwano-Frankiwsku Polsko-Niemiecka Fundacja na rzecz Nauki Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) REMUNDIS Sp. z o.o. Starostwo Powiatowe w Świdnicy Stowarzyszenie Aktion Sühnezeichen Friedensdienste e.V. Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych „ę” Stowarzyszenie Zamek Trebnitz Centrum Edukacji i Spotkań Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego Sudecka Izba Przemysłowo-Handlowa w Świdnicy Świdnicki Ośrodek Kultury Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim Urząd Gminy Świdnica Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego Villa Fohrde e.V. Werkstatt im Kreis Unna Wojewoda Dolnośląski

Pragniemy podziękować także wszystkim osobom prywatnym, które finansowo, rzeczowo, bądź merytorycznie wsparły działalność Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego w 2016 roku.

Serdecznie dziękujemy wszystkim firmom, urzędом, szkołom, uczelniom wyższym, organizacjom partnerskim za zaufanie i przeprowadzenie w Krzyżowej szkoleń, seminariów, konferencji projektów i imprez integracyjnych.

Agencja PR Studio S Agencja Reklamowa Dum Dum Sp. z o.o. AHC Technologia Powierzchni Polska Sp. z o.o. AIRE Agata Teodorczyk AKADEM Sp. z o.o. AKTIV Tours Reisen Sp. z o.o. Alnair Sp. z o.o. Baloon Club Świdnica Brainstorm Group Sp. z o.o. Camp Leaders Poland Sp. z o.o. Caritasverband fuer den Rhein-Erft-Kreis e.V. CarpeDiem Touristik Central European Trainers' Platform Centrum Usług Vratislavia Colgate-Palmolive Services (Poland) Sp. z o.o. Cooper Standard Polska Sp. z o.o., oddział Dzierżoniów Dolnośląscy Pracodawcy Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych Dolnośląska Szkoła Wyższa Dolnośląskie Stowarzyszenie Syndyków Dolnośląskie Towarzystwo Turystyczne Dom Spotkań im. Angelusa Silesiusa	EBT-Europa Bustouristik GmbH HERZ Armatura i Systemy Grzewcze Sp. z o.o. Elżbieta Malinowska Traveler Fundacja Na Rzecz Psów Pracujących „Psi Ratownicy” Furnel Travel International Sp. z o.o. Gimnazjum nr 2 w Świdnicy Gimnazjum nr 4 im. Noblistów Polskich w Świdnicy Gmina Sobótka Hydrogenium Leszek Luda Dolnośląski Idea Knowledge Future Impresariat artystyczny „Młody Paganini” w Legnicy ITEM Polska Sp. z o.o. „Kampio” Piotr Kamiński Klub „DogOn” w Świdnicy Klub Podróżników BIT Marco der Pole DMC Młodzieżowy Dom Kultury im. Mieczysława Kozara – Słobódzkiego w Świdnicy Muzeum Śląskie w Görlitz Niemieckie Towarzystwo Kulturalno-Społeczne we Wrocławiu	Nova Cantica Windeck e.V. Polskie Stowarzyszenie Wychowania Pozaszkolnego im. Aleksandra Kamińskiego Powiatowe Urzędy Pracy Województwa Dolnośląskiego Rekman Sp. z o.o. Schattdecor Sp. z o.o. Stowarzyszenie „Ośrodek Współpracy Europejskiej” Südzucker Polska S.A. TDM2000 Polska Travel Projekt Sp. z o.o. „Ttn” S.C. I. Jaworska-Brach J. Brach Uniwersytet Wrocławski Via Silesia Wrocławskie Towarzystwo Gitarowe Zespół Szkół „EKOLA” Wrocław Zespół Szkół Gastronomicznych we Wrocławiu

Dziękujemy również wszystkim osobom prywatnym, które odwiedziły Krzyżową w 2016 roku.

Zarząd

Rafał Borkowski
Monika Kretschmann
sekretariat@krzyzowa.org.pl

Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży Krzyżowa

Monika Kretschmann
monika@krzyzowa.org.pl

Miejsce Pamięci

Dominik Kretschmann
d.kretschmann@krzyzowa.org.pl

Akademia Europejska

dr Robert Żurek
robert.zurek@krzyzowa.org.pl
www.akademia.krzyzowa.org.pl

Międzynarodowe Centrum Konferencyjne „Krzyżowa”

Małgorzata Wojtyna
mck@krzyzowa.pl
+48 85 00 300
www.krzyzowa.pl

Fundraising

Aleksandra Królak-Wąsowicz
ola@krzyzowa.org.pl

Centrum Edukacji Ekologicznej „Dom Ogrodnika”

cee@krzyzowa.org.pl
www.cee.krzyzowa.org.pl

Kreisau-Initiative e.V.

Nina Lüders
lueders@kreisau.de
www.kreisau.de

Fundacja im. Freyi von Moltke dla Nowej Krzyżowej

dr Agnieszka von Zanthier
info@fvms.de
www.fvms.de

www.krzyzowa.org.pl

Członkowie Rady Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego

Eva Feldmann-Wojtachnia / Przewodnicząca
Maria Czaplińska / Wiceprzewodnicząca
Bernd Böttcher
Oliver Engelhardt
Ekkehard Geiger
Elisabeth Here-Särchen
dr Matthias von Hülsen
Ulrike Kind
Arne Lietz
dr Piotr Łysakowski (Przedstawiciel Rządu RP)
Ondřej Matějka
dr Marcin Miodek
Daniel von Moltke
Helmuth Caspar von Moltke
prof. Władysław Narkiewicz
Klaus Prestele
Paweł Prokop
bp Waldemar Pytel
Elisabeth Wolbers (Przedstawicielka Rządu RFN)
Zygmunt Worsa
dr Robert Żurek (do 08/2016)

Członkowie Rady Nadzorczej

dr Grzegorz Warzocha / Przewodniczący
dr Benedikt Schneiders / Wiceprzewodniczący
Eva Feldmann-Wojtachnia
Mark Huessy
Rafał Kocot
dr Agnieszka Łada

Członkowie Rady ds. MDSM Krzyżowa

Ulrich Ballhausen / Przewodniczący
Joanna Szaflik / Wiceprzewodnicząca
Renata Bardzik-Miłosz
Bernd Böttcher (od 11/2016)
Celestyna Górczyńska-Owsianko (Przedstawicielka Rządu RP)
Agnieszka Janik
Dorothee Jäckering (Przedstawicielka Rządu RFN)
Darius Müller
Paweł Prokop (do 10/2016)

Członkowie Komisji ds. Miejsca Pamięci i Akademii Europejskiej

Renata Bardzik-Miłosz
prof. UW dr hab. Waldemar Czachur
dr Gregor Feindt
dr Annemarie Franke
dr Andrea Genest
Katrin Hattenhauer
Mark Huessy
Ondřej Matějka
dr Marcin Miodek
dr Thomas Serrier
dr Pierre-Frédéric Weber
dr Robert Żurek (do 08/2016)

SYSTEM PRO BONO FUNDACJI „KRZYŻOWA”

Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego pragnie zachęcić Państwa do realizacji celów biznesowych i zaangażowania w działalność społeczną poprzez współpracę z nami. Stworzyliśmy kompleksowy system wsparcia Pro Bono im. prof. Władysława Bartoszewskiego, który określa zasady sponsorowania działalności Fundacji „Krzyżowa”.

Społeczne zaangażowanie biznesu jest bardzo pozytywnie postrzegane przez klientów, kontrahentów oraz pracowników firm. Dzięki temu firmy i przedsiębiorstwa zachowują równowagę między efektywnością ekonomiczną a interesem społecznym.

Aleksandra Królak-Wąsowicz
tel.: +48 (74) 85 00 301
kom.: 519 333 522
sekretariat@krzyzowa.org.pl

PRO BONO

System Pro Bono im. prof. Władysława Bartoszewskiego

SIEĆ KRZYŻOWA

Najważniejszym kapitałem Fundacji „Krzyżowa” jest zaangażowanie ludzi – pracowników i przyjaciół Krzyżowej. Organizacja działa dzięki partnerskiej współpracy osób z różnych krajów, pracujących zawodowo lub społecznie.

Deutsch-Polnisches Jugendwerk
Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży
Fundacja „Krzyżowa” jest jednostką centralną
Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży

Kreisau-Initiative

FREYA VON MOLTKE
STIFTUNG

Für das Neue Kreisau

Towarzystwo
Przyjaciół
Krzyżowej
w Warszawie

COMMUNITY OF THE
CROSS OF NAILS
AT COVENTRY CATHEDRAL

GRUPA
ZAGRANICA

Fundacja im. Anny Lindh
Polska sieć

Dolnośląska
Rada ds. Młodzieży

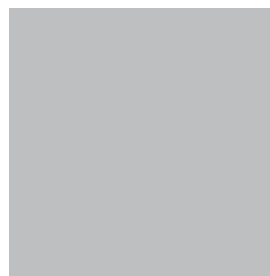
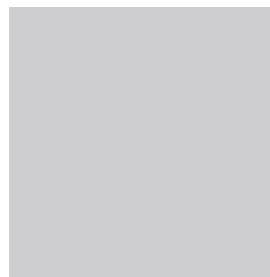
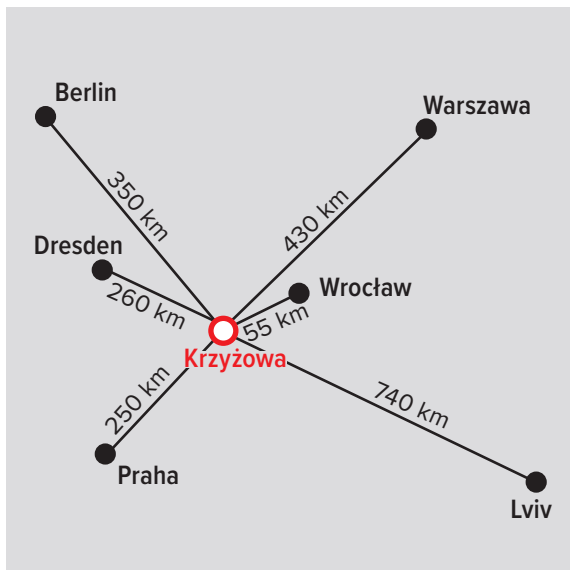
Dolnośląska Federacja
Organizacji Pozarządowych

Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego jest politycznie niezależną instytucją pożytku publicznego działającą bez nastawienia na zysk. Celem Fundacji jest wspieranie pokojowego oraz tolerancyjnego współistnienia narodów, grup społecznych oraz jednostek w Europie. Krzyżowa tętni życiem dzięki różnorodności i różnorodności spotykających się tutaj ludzi, ich pomysłom i działaniom. Zespół pracowników Fundacji to międzynarodowa grupa doświadczonych specjalistów w dziedzinie edukacji międzynarodowej i komunikacji społecznej. Wszystkie przychody Fundacji służą finansowaniu merytorycznej pracy lub wykorzystywane są na utrzymanie ośrodka. Działalność Fundacji finansowana jest z dotacji przyznawanych na realizację konkretnych projektów. Rada Nadzorcza i Rada Fundacji pracują społecznie.

Zachęcamy do wspierania projektów Fundacji „Krzyżowa”.

Dotacje przekazywane na konto
Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego
PL 03 1090 2369 0000 0006 0201 9216

z dopiskiem *darowizna na cele statutowe Fundacji „Krzyżowa”*,
można odliczyć od podstawy opodatkowania.

Fundacja „Krzyżowa”
dla Porozumienia Europejskiego

Fundacja Krzyżowa

krzyzowa_live

@Krzyzowa

<http://www.krzyzowa.org.pl>

fundacja „krzyżowa”
dla porozumienia europejskiego
stiftung kreisau für europäische verständigung

krzyżowa 7, 58–112 grodziszczce
sekretariat@krzyzowa.org.pl
tel: 00 48 74 85 00 200
00 48 74 85 00 300
fax: 00 48 74 85 00 305
KRS 0000084948

